

Student/zakelijk talent haalt *Forbes*, 'maar heeft geen sociaal leven'

Pagina 3

Adelheid Roosen wil Den Haag verkruimelen. 'Kun je het nog volgen?'

Pagina 9

Trump-imitator Greg Shapiro: 'Mensen zoeken soms ruzie'

Pagina 11

Mijn baan is bullshit

Kwart werknemers twijfelt over nut

Een kwart van alle werkenden is er niet van overtuigd dat hun baan zin heeft, stelden een Leidse en een Rotterdamse econoom vast.

DOOR BART BRAUN Stel: morgen zijn, als bij toverslag, alle mensen met één bepaald beroep verdwenen. Het is een gedachtenexperiment van de Amerikaanse antropoloog David Graeber, dat hij opperde in zijn essay *On the phenomenon of bullshit jobs*. Verpleegsters, vuilnismanen, automonteurs weg? Poef! Je hebt een catastrofe. 'Een wereld zonder leraren of havenwerkers zit ook al snel in de problemen. Zelfs een wereld zonder sciencefictionschrijvers of ska-muzikanten zou duidelijk een minder mooie plek zijn. Het is echter niet helemaal duidelijk hoe de mensheid zou lijden onder het plotselinge verdwijnen van *private equity* ceo's, telemarketeers, pr-researchers of juridische consultants.'

Het is eigenlijk gek dat we allemaal zo druk zijn, vindt Graeber. Automatisering zou ons toch werk uit handen nemen? 'Het lijkt wel alsof iemand zinloze banen schept, puur om ons allemaal bezig te houden.'

Graeber is een heuse anarcho-communist, betrokken bij Occupy Wall Street en bedenker van de slogan 'We are the 99%'. Zijn analyse – uitgewerkt in het boek *Bullshit Jobs: a Theory* – is dat dit systeem bestaat om politieke redenen. Als iedereen druk is, komt niemand in opstand. Of die conclusie juist is laten we even buiten beschouwing; maar onzinbanen, dat idee resoneert. Praat met mensen op feestjes, en als ze al vinden dat zichzelf geen *bullshit job* hebben, dan zullen ze in elk geval grif beamen dat er op hun werk genoeg andere mensen zijn die dat wel doen. De *bean counters*, de

vergaders, de bureaucratie die immer uitdijt teneinde tegemoet te komen aan de eisen van de uitdijende bureaucratie. En dan zijn er nog de banen die alleen maar bestaan omdat andere mensen zo druk zijn met hun bullshitbaan: hondenkappers, personal shoppers, 24-uurs pizzabezorgers. Je vraagt je af hoeveel banen er wel zinnig zijn.

Maar ja, reageert econoom Max van Lent: 'Wat is er nou leuker op een feestje dan klagen over je werk? De claims die Graeber maakt zijn vooral gebaseerd op anekdotes. In zijn boek probeert hij getallen te ontlopen, en de cijfers die hij wel geeft zijn vertekend. Hij gebruikt bijvoorbeeld een enquête die vraagt hoe belangrijk iemand zijn of haar werk vindt, maar dat is wat anders dan maatschappelijke relevantie.' Samen met zijn collega Robert Dur van de Erasmus Universiteit ging hij op zoek naar betere cijfers.

Het is niet zo makkelijk om te bepalen wat een bullshitbaan is en wat niet. Genoeg mensen zouden zeggen dat 'anarchistische antropoloog' in die categorie valt. Je zou in elk geval kunnen kijken hoeveel mensen dat van hun eigen baan vinden.

Dat is ook relevant als je zulke jobs niet direct ziet als het gevolg van boosaardig kapitalisme. Stel dat het klopt dat grote massa's werk doen waarvan ze zelf denken dat het niet nodig is, zoals Graeber stelt? Als ze gelijk hebben is dat erg, want dan is de mensheid op een enorme schaal tijd en geld aan het verspillen. Als ze ongelijk hebben is dat óók erg, want dan zijn heel veel mensen ten onrechte ongelukkig, wat de arbeidsproductiviteit niet ten goede komt. De vraag is dus: hoeveel mensen vinden dat?

> Verder lezen op pagina 7

Erwin Olaf wordt 60

Fotograaf Erwin Olaf wordt zestig, en daarom organiseren het Gemeente- en Fotomuseum in Den Haag een dubbeltentoonstelling met foto's uit de jaren tachtig van dikke vrouwen in bondagekleding en ejaculerende mannen tot het latere, meer ingetogen werk. Bovenstaand beeld, *The Family Visit*, *Portrait #1 (The Niece)*, komt uit zijn nieuwe serie *Palm Springs*. De expositie is te zien tot 12 mei. Foto Erwin Olaf. Courtesy Flatland Gallery.

Let op! Mare zoekt een stagiair(e)

Interesse in journalistiek? Bij Mare is plaats voor een stagiair(e), 3 tot 4 dagen per week. Mail sollicitatie, cv en artikelen naar frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Volgende week geen Mare

Volgende week zal er geen Mare verschijnen. Nummer 20 komt uit op 7 maart. Mededelingen voor dat nummer moeten uiterlijk 4 maart ter redactie zijn.

Leids kwartiertje geldt voor iedereen

De universiteit wil een uniforme dagindeling invoeren. Nu verschillen de aanvangstijden en duur van colleges nog tussen faculteiten en opleidingen.

Dansen over je PhD, als een dolfijn

Bioloog Annebelle Kok haalde de finale van 'Dance your PhD', een wedstrijd van wetenschapsblad Science. 'Je moet goed nadenken wat je wilt vertellen.'

Bandirah Pagina 12

Pagina 4

Pagina 5

Geen commentaar

Uitbuikprofs

DOOR VINCENT BONGERS Jarenlang heb je door alle academische hoepels gesprongen en de wetenschappelijke mores gerespecteerd. Als promovendus is het gelukt om je staande te houden in een verziekt werkklimaat, terwijl om je heen steeds meer collega's wegvallen. Verder is het steeds maar sloven aan artikelen en bedelen om beurzen.

Maar je weet waar je het voor doet: aan het eind van de van die lange, lange tunnel gloort het licht van het hoogleraarschap.

Niet dus. Want een politicus die zijn zetel in de Kamer of het kabinet niet meer lekker vindt zitten, krijgt de door jouw gewenste titel in de schoot geworpen. De uitbuikprof neemt het licht weg, dat eigenlijk alleen jou toekomt, en krijgt zelfs het promotierecht.

In Leiden komt het regelmatig voor dat oud-politici hoogleraar worden. Vorige week hield voormalig PvdA-minister van Onderwijs, Jet Bussemaker, haar oratie in het Academiegebouw. Zij is nu hoogleraar *wetenschap, beleid en*

maatschappelijke impact, in het bijzonder in de zorg bij het Leids Universitair Medisch Centrum en de universiteit. Goed, Bussemaker is tenminste nog doctor in de sociologie, en was lid van het college van bestuur van de Universiteit van Amsterdam.

Die band met de academie was bij oud-Navobaas en CDA-kopstuk Jaap de Hoop Scheffer veel minder sterk. Hij studeerde rechten in Leiden, maar promoveerde nooit. Toch werd hij in 2017 hoogleraar *international relations and diplomatic practice*, daarvoor was hij al sinds 2010 bijzonder hoogleraar. Het stak destijds bij een aantal Leidse academici dat een niet-wetenschapper zomaar het hoogste universitaire treetje mocht innemen. 'De zoektocht naar de wetenschappelijke kwalificaties levert bij De Hoop Scheffer niet meer op aan bewijs dan het zoeken naar de massavernietigingswapens in Irak ooit deed', schreef politico-loog Joop van Holsteijn in 2010 in *Mare*.

Op zich is het begrijpelijk dat wetenschappers zich ergeren aan handige oud-politici. Eerder

verwelkomde Leiden al D66-minister Laurens Jan Brinkhorst en VVD-leider Frits Bolkestein, die een mooi baantje wisten te regelen bij de universiteit. Voor studenten is het natuurlijk heel fijn om De Hoop Scheffer te horen vertellen over zijn onderhandelingen met wereldleiders en de militaire operaties van de Navo.

Bussemaker weet dan uit eerste hand over hoe de regering deals sluit en hoe je beleid moet voeren met een chronisch tekort aan geld. Al deze informatie kun je niet alleen uit een studieboek halen. Hun kennis is dan ook een waardevolle toevoeging aan al het academische sleurwerk dat Leidse wetenschappers doen.

Het gaat echter om twee heel verschillende disciplines. Maak van deze mensen uit de praktijk geen hoogleraar, maar creëer voor de uitbuikers een nieuwe categorie. Iets als 'Prominente Pikken (v/m)', of, een wat reëlere kwalificatie: 'Ereleden Van Het Bolwerk'. Of zet ze anders gewoon in als gastdocent, dan krijgen de echte wetenschappers toch weer zicht op dat hoogleraarschap.

Colofon

Redactie-adres Reuvensplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Holger Gzella · Tim Hoffman · Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcell.nl
Drukker Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Maarten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.
Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Overwicht

Wetenschap is idealiter alleen aan de rede schatplichtig en put uit deze vrijheid haar revolutionaire kracht. De wetten van de logica staan geen enkele uitzondering toe, de natuurconstanten zijn overal in het heelal identiek, het bewustzijn levert voor iedereen die 'ik' kan zeggen onomstotelijk bewijs van het eigen bestaan (los van de kwestie wie daar nou eigenlijk bestaat). Dat geeft hoop dat ons denken wel degelijk ergens over gaat en de werkelijkheid binnen menselijke mogelijkheden kan worden begrepen.

De concrete uitwerking van dit fundament berust echter doorgaans op gezag binnen hiërarchisch georganiseerde denkkollectieven: de sprong van vertrouwen dat men dingen van anderen ondervindt die zinvol zijn, dat men gerust kan voortbouwen op een beproefde basis zonder zelf steeds weer bij nul te beginnen, dat niet iedere optie even relevant of elk onbewezen scenario even waarschijnlijk is.

Eerst luisteren, dan praten. Wie nooit leert met autoriteitsargumenten om te gaan en alles betwist, wordt doctrinair. Kritiek dient tot betere syntheses te leiden, de geest die alsmaar ontkent blijft onvruchtbaar. Het is dus absurd om de twijfel als primaire drijfveer van wetenschap te beschouwen.

Op de moderne universiteit verschuift wetenschappelijk overwicht – in het samenspel van objectieveerbare verdiensten, grillige bijval door anderen en contingente sleutelposities in netwerken – van gilde naar genie. Feilloze redeneringen, door aanleg alsmede ervaring moeiteloze ambachtelijke bekwaamheid en vergezichten met grote verklaringswaarde zijn altijd primaire kwaliteitsindicatoren.

Een docent die als wetenschapper, niet als entertainer, serieus genomen wil worden, moet over voldoende parate, gezuiverde, gestructureerde kennis beschikken om een hoorcollege van twee uur zonder PowerPoint met een vloeiend geïmproviseerde voordracht te bestrijken.

Toch verstevigen deze kwaliteiten zich pas in combinatie met karaktereigenschappen tot een reputatie die in het veld invloed uitoefent. Zoiets vergt meer dan een diploma, al is dat onmisbaar om willekeur en oplichterij te beteugelen. Juist beroepsacademici die de grens van hun vermogen opzochten om een doctorsgraad te behalen, zijn daarop gefixeerd, maar dissertaties (de mijne inclus) hebben meestal een betrekkelijk geringe, tijdelijke, tot één specialistisch onderwerp beperkte betekenis en bevatten geen universele kwalificatie om publiekelijk te vertellen hoe de wereld in elkaar steekt.

Volgens steekproeven weerspiegelt de verdeling van intelligentie in de academische burelen de algehele maatschappelijke situatie; er zijn proportioneel niet meer hoogbegaafde hoogleraren dan hoogbegaafde loodgieters. Een titel hoort men daarom met een vleugje dedain te voeren, zoals Daniel Craig in *Casino Royale* zijn maatpakken draagt.

Het centrum van gegrond overwicht is de *gravitas* van iemand die veel meegemaakt heeft, bijgevolg verder kijkt en dingen kan plaatsen. Daarentegen verliezen leeghoofden ondanks een sonore stem, indrukwekkende fysieke verschijning en mooie titel vaak hun aura mits ze lang genoeg kletsen.

Natuurlijke autoriteit komt door rijpheid tot bloei en toont zich in oriëntatie en smaak; erkenning door gelijken is haar legitimatie, charisma onttrekt zich aan de rationalisering door cijfers, rapporten en onderzoeksoutput die sinds de achttiende eeuw het hele universitaire leven meetbaar maakt – gunst doorstaat berekening. De combinatie van gezag en innemendheid brengt afstand en nabijheid in balans en brengt teweeg dat men iets zowel uit overtuiging als van harte accepteert.

Door de genegenheid van een even bekwame als bloedmooie docente ontmoette ik twee decennia geleden in Rome een grijze bankier van hoogadellijke komaf die Sanskriet gestudeerd had en klassieke Duitse poëzie meesterlijk in het Italiaans vertaalde. Hij bezorgde me vervolgens een exemplaar van zijn bloemlezing, vergezeld door een visitekaartje waarop alleen zijn naam vermeld stond, zonder titels of contactgegevens. Een wereld van verschil met de pas gepromoveerde, pretentieuze Leidse kleinburger die na eindeloos ploeteren met een matig pedantenproefschrift begon te hyperventileren toen hij per ongeluk 'drs.' genoemd werd.

Zodra beschikbaarheid het kerncriterium voor bestuurlijke functies vormt, wordt respect onafdwingbaar. Als de verplichtingen van het ambt de karaktereigenschappen van de bekleder overstijgen, gaat die uiteindelijk ten onder. Een horkerige wetenschappelijk directeur, die zich louter door formele bevoegdheid definieerde, kon mij academisch leiderschap, bij gebrek aan vakinhoudelijke en persoonlijke voortreffelijkheid, op een flipchart alleen zo uitleggen: 'Jij doet wat ik zeg!' Hij ging niet lang mee.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Column

Mensen

Rechtenstudent Marie Weijler ging werken omdat ze geen studietoelagen wilde opbouwen en haar ouders haar niet meer konden steunen. Nu staat ze op een prestigieuze lijst met zakelijke talenten onder de dertig jaar.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Marie Weijler woont in Amsterdam, heeft een fulltime baan in Brussel, en studeert –ook fulltime– in Leiden. ‘Vandaar dat ik niet zo makkelijk persoonlijk kan afspreken’, excuseert ze zich tijdens een Skypegesprek, vanuit haar appartement in Amsterdam. De 27-jarige studente ondernemingsrecht is namelijk ‘altijd onderweg’.

‘Ik ben twee dagen per week op ons kantoor in Brussel en werk verder meestal in Amsterdam. Ik heb geen negen-tot-vijf-bestaan. Gisteren was ik om tien uur thuis, vanavond heb ik een zakendiner, dus dan waarschijnlijk ook. In het weekend zit ik aan mijn studie. In de trein doe ik vaak mijn mail.’

Weijler is manager bij investeringsbedrijf Principal in Brussel, waar ze als 24-jarige werkstudent begon, naast haar eerste masterstudie in Leuven. Een kleine startup, waar ze de eerste werknemer was. ‘Het was voor twee dagen per week, maar ik was er zo gepassioneerd over, dat ik al mijn tijd naast mijn studie erin stak.’ Na drie maanden kreeg ze een vaste aanstelling, op haar 26ste promotie. Nu is ze senior manager, en staat ze op de prestigieuze *30 under 30*-lijst van het Amerikaanse zakenblad *Forbes*, met 30 invloedrijke jonge zakentalenten onder de 30, in verschillende categorieën. Ze is de eerste Nederlander die een plek in de categorie *Finance* bemachtigde.

‘Een studiegenoot was stomverbaasd dat ik bij een kleine startup ging werken, en niet bij een groot bedrijf. Ze vond misschien dat ik niet groot genoeg dacht. Maar goed, ik sta nu wel op de *Forbes*-lijst.’

Het bedrijf helpt ‘*family offices and private investors om investment best practice and opportunities*’ te delen, via ‘*small-scale events and bespoke match-making*’. Wat?

Weijler: ‘Om het in jip-en-janeketaal uit te leggen: het is een netwerk van vermogende families en participatiemaatschappijen, oftewel investeringsmaatschappijen die in niet-beursgenoteerde bedrijven stappen. Mijn taak is om onze leden te helpen met het vinden van investeringsprojecten. Dat kunnen startups zijn of volwassen bedrijven. We richten ons ook op maatschappelijke impact, zoals duurzaamheid.’

‘De meeste voldoening ervaar ik als bedrijven door investeringen nieuwe mensen kunnen aanwerven. Het is een druppel op de gloeiende plaat, natuurlijk. Maar ik weet hoe zwaar het is om geen werk te hebben.’

Weijlers ouders hadden allebei goede banen, beiden als schooldirecteur. Maar door ziekte kunnen zij niet meer werken, en leven van een uitkering. ‘Zij hebben mij zoveel mogelijk gesteund, maar op een gegeven moment was het geld op. Ik wil geen studietoelagen opbouwen. Daarmee maak ik het mezelf wel moeilijk, hoor! Maar doordat ik ben opgegroeid in een gezin dat van een uitkering moest rondkomen, heb ik een enorme drang om economisch zelfstandig te zijn.’

‘Ik raad het niemand aan’, geeft ze toe. ‘Het is een combinatie van financiële noodzaak en intrinsieke motivatie. Ik heb geen sociaal leven. Dat is het eerlijke verhaal. Je

kan niet én fulltime werken, én een fulltime studie volgen, én een druk sociaal leven hebben. Ik zit niet bij een studentenvereniging, heb ook geen Instagram, Netflix, of Twitter. Ik ga niet sporten of naar de bioscoop. Mijn vakantiedagen gaan op aan tentamenweken en scriptieschrijven.’ Ze telt even, en zegt dan: ‘Ik heb de afgelopen drie jaar niet meer dan vijf dagen vakantie gehad.’

Haar eerste master – European Studies – heeft ze al. Waarom dan nog een master ondernemingsrecht? ‘Mijn eerste master is niet zo relevant meer. Ik wilde diplomaat worden, maar ik vond dit werk zo leuk. Om in de toekomst niet achter te lopen, doe ik nu deze master. En ik vind het echt leuk. Ik vind het op-

recht jammer als ik een college mis.’

Dat komt nog weleens voor, met zo’n schema. ‘Ik ben zo dankbaar voor de steun die ik vanuit de universiteit kreeg. Toen ik erover nadacht om een tweede master te doen, schreef ik naar Cees de Groot, de coördinator, om te vragen of hij dacht dat het zou lukken. Hij zei “Natuurlijk!” Hij heeft zelfs groepsbijeenkomsten afgestemd op mijn agenda. Dat is hartverwarmend. Ik zou ook aan anderen willen meegeven dat het echt wel kan, werk en studie combineren, als je duidelijk communiceert. Ik studeer nu bijna minimaal. Ik heb een uitloop van misschien twee maanden. Nu is het knallen, maar dan is het wel afgerond. Dan ga ik een week op strandvakantie. Denk ik.’

‘Ach, mocht je met je vader mee?’

Om op de *Forbes*-lijst te komen, kan je genomineerd worden, of jezelf nomineren. Daarna besluit een jury wie er op de lijst mag. Weijler meldde zichzelf aan. ‘Je moet drie steunbetuigingen meesturen van mensen die belangrijk zijn in je industrie. Ik wilde op *safe* spelen, dus heb acht aanbevelingen verzameld. Van oprichters van investeringsmaatschappijen, en zakenvrouwen, zoals Jacqueline Zuidweg (ondernemer en in 2012 zakenvrouw van het jaar, *red.*).

‘Er zijn heel weinig vrouwen werkzaam in de investeerderswereld. Dus ik heb met een paar andere jonge vrouwen afgesproken ze meer zichtbaar te maken. Ik dacht: verbeter de wereld, begin bij jezelf. Dus ik meld me aan voor panels, want er is altijd een tekort aan vrouwelijke sprekers.’

‘Binnen de *private equity*, dus participatiemaatschappijen, is van de partners 96 procent man, en 4 procent vrouw. In de hele industrie is maar 14 procent vrouw, terwijl dat in Engeland een derde is. Nederland heeft dus de helft minder! En er zijn heel weinig vrouwen die senior zijn.’

‘Op een conferentie sta ik vaak als enige vrouw tussen tweehonderd mannen. Dan krijg je rare situaties. Een keer stapte ik op een man af van een jaar of 55 en stelde me voor. Ik had netjes een broekpak aan en alles. En hij zei: “Ach, wat leuk, ben je een dagje met je vader mee?”

‘Vorig jaar, toen ik net promotie had gehad, zei een investeerder: “Heel leuk dat je senior bent, maar wordt het niet tijd dat je gaat trouwen en je op het gezinsleven richt?” Ik bedoel, hoeveel mannen van 26 zouden dit te horen krijgen? Daarom ben ik ook zo blij dat ik op die lijst sta.’

071 - 527 ...

Inspiratie is overschat

Zijn eerste manuscript werd door dertig uitgeverijen afgewezen, maar inmiddels is Jeroen Windmeijer (50) een gevierd thrillerauteur. Vanaf 4 maart geeft hij de cursus *Spannende Verhalen Schrijven*.

Heeft u al een paar tips?

‘Begin je verhaal in *medias res*, dat betekent dat je midden in het verhaal valt. Dat moet je eerste hoofdstuk zijn. Mijn nieuwste boek begint bij de vrijmetselaars op de Steenschuur waar net een voordracht is geweest, en in de tempel ontdekt de hoofdpersoon een man in een plas bloed. In hoofdstuk twee kun je dan wat gas terugnemen.’

‘Er moet ook een zekere noodzaak zijn, de hoofdpersoon moet iets oplossen binnen een bepaalde tijd, zodat er druk achter zit. Als schrijver trek je stukje bij beetje de sluier weg. Er moeten ook allerlei hindernissen worden opgeworpen, de hoofdpersoon moet worden tegengewerkt. Het mag niet te makkelijk gaan, want dat is ongeloofwaardig.’

‘Eerst dacht ik: als je een roman schrijft, ben je helemaal vrij in wat je schrijft. Maar ik heb ontdekt dat in het domein van de fictie je aan veel meer regels bent gebonden dan in het echte leven. In het echte leven doen mensen heel domme dingen. Maar als in een boek de hoofdpersoon iets doms doet, dan haakt de lezer af. Dat is ongeloofwaardig. Het echte leven hangt van toevalligheden aan elkaar, maar als dat in een boek gebeurt tast dat wederom de geloofwaardigheid aan.’

‘Gerard Reve zei al: “Als iets in het echt gebeurt en je moet het gaan beschrijven, moet je altijd dingen weglaten, anders gelooft niemand je.” Je moet altijd iets bedenken om het handelen rationeel te laten zijn.’

‘Ook werken met cliffhangers is een goede tip. Om dat te bereiken kun twee verhaallijnen schrijven en die steeds afwisselen. Dat maakt niet alleen het schrijven heel leuk, maar zorgt er ook voor dat de lezers je boek niet meer kunnen weggleggen. Bij elk hoofdstuk willen ze dan weten hoe het andere verhaal verder gaat.’

Is spannend schrijven te leren?

‘Voor een deel is het talent, voor een deel is het ambacht. Het bekendste principe is: *show don’t tell*. Schrijf niet: hij zat op zijn kamer en voelde zich eenzaam. Maar beschrijf een verwaarloosde kamer met pizzadozen, lege flessen wijn en dichte gordijnen.’

‘Ook het schrijven van een natuurlijke dialoog is te leren. Je moet ervoor zorgen dat het geen toneeltekst wordt met allemaal volzinnen, maar ook niet dat er teveel spreektaal in zit, want dat maakt het onleesbaar. En zorg ervoor dat er iets gebeurt tijdens het praten. Bijvoorbeeld dat een personage naar buiten kijkt en iets ziet.’

En daar gaat u in de cursus allemaal op in?

‘Ja. Perspectief, dialoog, tijd, cliffhangers, *show don’t tell*; die zaken gaan we allemaal behandelen. Elke avond staat een ander thema centraal en elke week krijgen de deelnemers een schrijfpodricht van duizend woorden. Er is plek voor acht tot tien deelnemers en er is nog plaats.’

Hoe leert u deelnemers inspiratie te vinden?

‘Inspiratie wordt heel erg overschat. Ik heb onlangs mijn baan opgezegd als leraar godsdienst en ga nu elke dag om acht uur naar mijn kantoor. Ik probeer tweeduizend woorden per dag te schrijven. Ik merk dat inspiratie vooral komt tijdens het schrijven. Als je erop gaat zitten wachten, zul je nooit tot een boek komen. Met de romantiek van ‘s nachts lijden met een fles wijn, kom je nergens.’ **SVL**

Jeroen Windmeijer, *Spannende verhalen schrijven*, 4 maart - 15 april 19:00-21:30, zie lakcursussen.nl

Nieuws

Numerus fixus bij psychologie omlaag

De numerus fixus van psychologie wordt verlaagd. Dat vertelde het faculteitsbestuur van Sociale Wetenschappen vorige week tijdens de faculteitsraadvergadering. Sinds dit collegejaar is er al een limiet van 675 eerstejaars, maar het bestuur wil het verder naar beneden stellen, tot 600 studenten. Dit besluit is tot stand gekomen in overleg met psychologieopleidingen elders in het land, aldus bestuurslid Kristiaan van der Heijden: 'Er is afgesproken om op dat niveau te zitten.' Het voorstel ligt nu bij het college van bestuur. Over een paar maanden wordt het officieel vastgelegd.

Onderzoek naar bsa

In november vorig jaar dienden de fracties van de PVV, CDA, VVD en de SGP in de Tweede Kamer een motie in waarin ze minister van Onderwijs Ingrid van Engelshoven oproepen om de universiteiten en hogescholen zelf te laten bepalen of zij een bindend studieadvies willen toepassen. Van Engelshoven wilde in september 2018 juist een limiet stellen van maximaal 40 punten, al slikte ze dat plan al snel weer in. De minister heeft nu gereageerd op de motie. Ze wil in gesprek met 'het onderwijsveld om te komen tot een betere balans tussen normering en begeleiding'. Ook wil ze een onderzoek naar het bsa afwachten alvorens verder stelling te nemen. De minister verwacht dat onderzoek nog dit voorjaar.

Exit beurspromovendi

Het ministerie van Onderwijs stopt met experimenten met beurspromovendi. Een normale promovendus is een werknemer, maar door te beweren dat promovendi eigenlijk onderwijs genieten, kunnen instellingen ze in plaats van salaris een beurs geven en dat is goedkoper. Beurspromovendi hebben een andere rechtspositie en arbeidsvoorwaarden, zo bouwen ze bijvoorbeeld geen pensioen op. Diverse universiteiten, waaronder ook even die van Leiden, hadden daar wel oren naar. In 2016 startte de toenmalige minister, Jet Bussemaker, een proef: 2000 van zulke bursalen mochten er komen. Groningen (600) en Rotterdam (15) stelden er als eersten wat aan. Haar opvolger Ingrid van Engelshoven zei vorig jaar al dat er geen nieuwe aanvraagronde gaat komen. Daar kwamen Kamervragen over, en die heeft de minister nu beantwoord. De geringe belangstelling van de andere universiteiten was de reden om met het experiment te stoppen, stelt ze.

Nog minder kans

Het succespercentage bij wetenschappelijke beursaanvragen is erg laag, soms zelfs rond de tien procent. Dat betekent dat veel aanvragers hun voorstellen voor niks schrijven. Dus kreeg subsidieverstrekker NWO de opdracht om daar iets aan te doen. De organisatie voerde daarom in 2018 de voorwaarde in dat wetenschappers alleen een zogeheten Vidi-beurs kunnen aanvragen als ze al een werkgever hebben gevonden die bereid is de onderzoeker een vaste baan of uitzicht daarop aan te bieden. In de praktijk zijn het vooral mensen die al een vaste baan hebben die zo'n garantie kunnen overleggen bij een Vidi-aanvraag. Dat blijkt uit een enquête van de Jonge Akademie, onderdeel van de koepel Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). De jonge wetenschappers zijn bezorgd dat onderzoeksinstellingen zo talent mislopen, dat mensen met vernieuwende ideeën nog minder kans op subsidie maken, en dat de beurzen zo vaker bij groepen komen die toch al veel geld hadden.

Rectificatie

In het achtergrondartikel over Plan S (leedereen is voor, maarrr, Mare 18) staan een aantal geldschietters genoemd die dat open-access-plan onderschrijven, waaronder de 'Bill & Melissa Gates Foundation'. Dat had de 'Bill & Melinda Gates Foundation' moeten zijn.

Iedereen een Leids kwartiertje

Faculteiten krijgen vanaf september 2019 dezelfde dagindeling

De universiteit wil een uniforme dagindeling invoeren. Nu verschillen de aanvangstijden en duur van colleges nog tussen faculteiten en opleidingen. Dat is heel onhandig voor studenten die vakken volgen bij verschillende studies.

DOOR VINCENT BONGERS Het college van bestuur wil dat met ingang van het collegejaar alle opleidingen dezelfde dagindeling gaan aanhouden.

Nu is het bijvoorbeeld nog zo dat niet alle faculteiten en studies een Leids kwartiertje hebben. Er zijn vakken die elkaar deels overlappen en 'dit belemmert studenten in het kunnen volgen van onderwijs buiten de eigen faculteit', schrijft het college.

'Deze overlap wordt enerzijds veroorzaakt doordat onderwijsblokken over faculteiten heen in verschillende *timeslots* worden ingeroosterd en anderzijds door het gegeven dat het

'Leids kwartiertje' niet consequent wordt ingezet, zowel over faculteiten heen als binnen de faculteit.

'Dit laatste veroorzaakt een enorme ruis bij zowel docenten als studenten. We kunnen concluderen dat de huidige werkwijze leidt tot inefficiënt gebruik van ruimte en tijd van docenten en studenten.'

Dus komt er een nieuw uniforme indeling, die voor vrijwel alle opleidingen geldt. De colleges beginnen om kwart over negen in de ochtend en het volgende blok van twee uur start om 11.15 uur. Het middagonderwijs eindigt om 19.00 uur.

'Het Leids kwartiertje is geharmoniseerd', zei vice-rector Hester Bijl, vorige week maandag tijdens de universiteitsraad waar het voorstel werd besproken.

Het Leids Universitair Medisch Centrum wijkt af van de uniforme dagindeling, omdat daar 80 procent van de colleges een uur duurt. Het LUMC roostert volgens een

uren-indeling, en er mag gebruik worden gemaakt van een 'nulde uur': dat is van kwart over acht tot negen uur 's ochtends. Het LUMC mag een jaar later, dus in september 2020, beginnen met de nieuwe indeling.

Dat komt doordat 'daar ook de grootste ingreep is', aldus Bijl. 'De opleidingen kijken hoe ze de indeling op een verantwoorde manier kunnen invoeren.'

Ook de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen volgt overigens in de middag de uren-indeling.

De universiteitsraad staat positief tegenover het voorstel, maar had nog wel de nodige vragen. 'Bij psychologie zijn er werkgroepen van drie uur, is dat in strijd met de indeling?' wilde Véronique De Gucht van personeelspartij FNV Overheid weten.

Volgens Bijl was dat niet zo. 'Het hele idee is dat we één ritme op de universiteit hebben, maar we realiseren ons dat afwijken soms nodig

is. In de middag is er al de nodige flexibiliteit. Het hoeft niet altijd strak twee uur te zijn. Er is afgesproken om te kijken hoe dit werkt. Als er echt problemen zijn, dan moeten we kijken hoe we die oplossen.'

Gerieke Prins van studentenpartij LVS zag een mogelijk probleem rond de reistijd tussen Leiden en Den Haag.

'Dat is uiteraard niet een kwartier van deur tot deur. Hoe lossen we dat op voor studenten?'

'Dit punt heeft zeker onze aandacht', aldus Bijl.

'De uniforme dagindeling biedt daar niet de oplossing voor, al helpt het wel dat iedereen hetzelfde systeem aanhoudt. Ook al binnen het huidige systeem wordt er rekening mee gehouden. Bij zeker twee faculteiten wordt er toegewerkt naar een lunchpauze van een uur en een kwartier, om zo de studenten en medewerkers de benodigde reistijd te geven.'

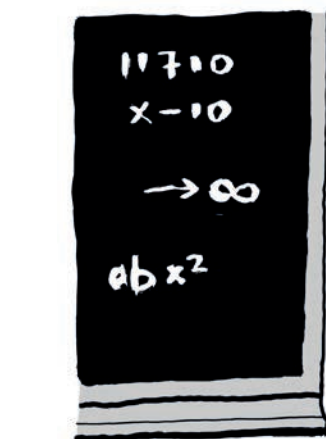
Minister zat er flink naast

Dit jaar begonnen veel meer studenten aan een universitaire opleiding dan minister Van Engelshoven van Onderwijs had ingeschat. Het bleek dat de raming er 3,3 procent naast zat.

Dat betekent dat universiteiten 9400 studenten meer trokken dan verwacht. Met als gevolg dat het ministerie flink dieper in de beurs moet tasten, aangezien er voor bijna 10.000 extra opleidingen betaald moet worden. Ook bij het hbo zat de minister er naast: 1,7 procent, dat zijn nog eens 7500 extra studenten. In de begroting van volgend jaar zal blijken hoe groot de totale financiële schade is.

De VVD wil dan ook dat het ministerie beter gaat rekenen, blijkt uit Kamervragen. Volgens Van Engelshoven is dat echter haast niet mogelijk. 'De ramingen zijn nauwkeurig, en de totaalraming voor het onderwijs wijkt nooit meer dan een procent af. Vanwege de omvang van de onderwijsbudgetten op de begroting heeft een procentueel kleine afwijking toch grote budgettaire gevolgen.'

Dat de raming per sector meerdere jaren achter elkaar te laag of te hoog bleek, betekent niet per definitie dat de raming beter kan, aldus de minister. 'De systematiek is gebaseerd op statistische analyse

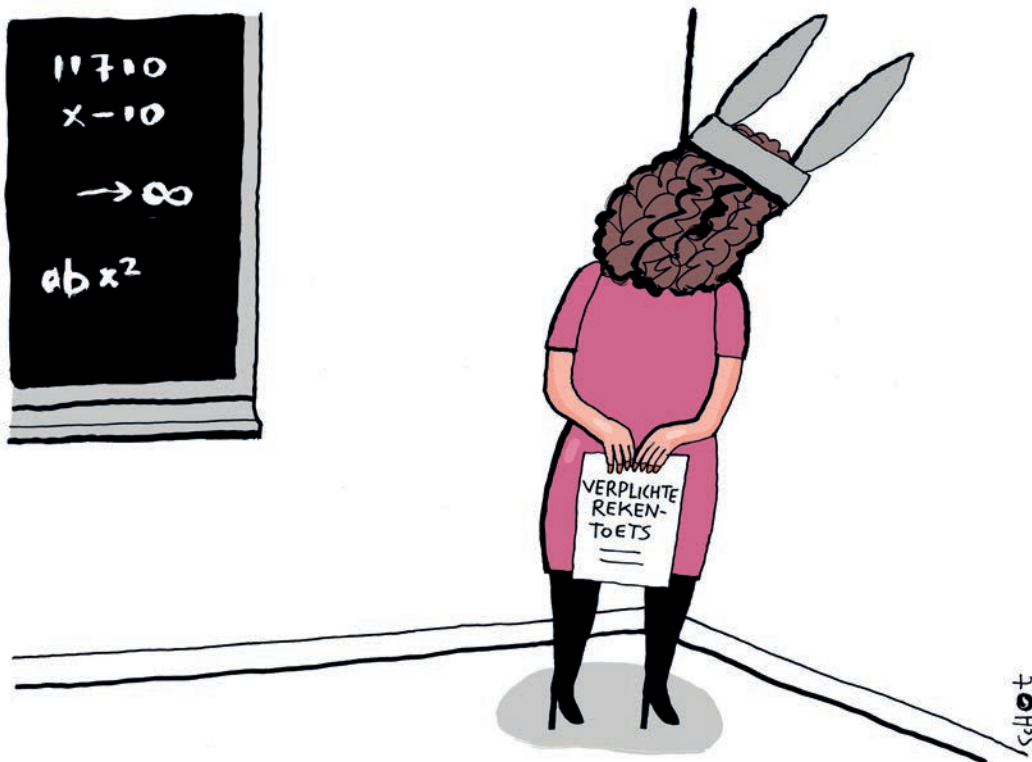

van data van de afgelopen jaren over hoe leerlingen en studenten door het onderwijssysteem stromen. Door de trends te baseren op data over twaalf jaar, wordt de invloed van onverwachte veranderingen in

trends en eenmalige uitschieters gedempt. Het voordeel daarvan is dat eenmalige uitschieters een beperkt effect op de verwachte toekomstige ontwikkelingen hebben.'

Een nadeel is dat een trendbreuk

met vertraging wordt waargenomen. 'Uit extern onderzoek is in het verleden gebleken dat deze methode desondanks tot meer nauwkeurigere voorspellingen leidt dan alternatieve methoden.' **VB**

Waarom nog wegwerpflesjes?

Studentenpartij ONS wil graag dat er niet langer wegwerpflesjes water worden verkocht in de automaten van de universiteit. Het college van bestuur kiest echter niet voor een verbod, maar voor milieuvriendelijkere verpakkingen.

Studentenpartij ONS stelde vorige week maandag tijdens de universiteitsraadsvergadering een vraag over de flesjes. 'De Universiteit Utrecht heeft recentelijk aangegeven te stoppen met de verkoop van wegwerpflesjes met drinkwater in

de automaten in al haar gebouwen. Deze worden vervangen met herbruikbare flesjes van *Join the Pipe*, een initiatief waar de Universiteit Leiden ook succesvol mee samenwerkt.' ONS wilde vervolgens weten of Leiden ook stopt met de wegwerpflesjes.

Het college is dat vooralsnog niet van plan. 'We hebben een beleid met de productielijn *pure*', zei vice-collegevoorzitter Martijn Ridderbos. 'Het uitgangspunt van dat beleid is dat we niet gaan voor verbieden, maar voor verleiden. We gaan de

flesjes dus niet verbieden, maar zoeken naar alternatieven.

'We zijn een pilot gestart met alternatieve verpakkingen voor water die we gaan aanbieden in de automaten en de catering. Het gaat dan om 100 procent kartonnen verpakkingen die hergebruikt worden. Ook voor frisdranken zijn we aan het kijken of er alternatieven zijn voor plastic flesjes.'

We willen ook niet dat het college alles gaat verbieden, reageerde Dahan Çoban van ONS. 'Maar vooral de aandacht vestigen op het aanbod

van Join the Pipe-flesje en minder op de verkoop van wegwerpflesjes, zou al een mooi statement zijn.

'Een niet heel ingrijpend statement overigens. Zoals alleen nog vegetarisch eten in de restaurants dat wel zou zijn, maar dat gaat wellicht nu nog te ver.'

Ridderbos: 'We stimuleren initiatieven als Join the Pipe ook heel erg, en proberen mensen hier echt enthousiast voor te maken. Het heeft heel veel met gedragsverandering te maken. Dat moeten we samen voor elkaar zien te krijgen.' **VB**

Leiden stopt met Confucius Instituut

Kritiek op Chinese taal- en cultuurcentrum speelde geen rol, aldus universiteit

De Universiteit Leiden beëindigt de samenwerking met het Confucius Instituut. De activiteiten van het Chinese taal- en cultuurcentrum passen niet meer in de huidige China-strategie.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN De huidige overeenkomst met het instituut, dat sinds 2007 in Leiden zit, loopt eind augustus af en zal daarna niet worden verlengd. De activiteiten van het instituut sluiten niet aan bij de huidige China-strategie, meldt de

universiteit op haar site: 'In deze strategie hebben projecten prioriteit die zijn gebaseerd op onderzoek aan de Universiteit Leiden en haar partnerinstellingen in China.'

Het Confucius Instituut wordt gefinancierd door de Chinese overheid, en heeft als doel de Chinese taal en cultuur te promoten in andere landen. Er zijn ruim vijfhonderd instituten, verspreid over de hele wereld. Nederland heeft er twee, beiden gelieerd aan universiteiten: in Leiden en Groningen. De band met universiteiten is opvallend. Andere landen hebben ook taal- en cultuurinstituten, zoals

Alliance française voor Frankrijk, maar die hebben over het algemeen geen link met de universiteiten.

Vanwege het censuurbeleid van de Chinese overheid zijn er vaak zorgen over deze samenwerking: de Chinese overheid zou via de instituten een negatieve invloed hebben op de academische vrijheid, zelfcensuur in de hand werken en zelfs doen aan verkapt spionage. In Amerika riep een groep wetenschappers een paar jaar geleden universiteiten op alle banden met het instituut te breken. Eenzelfde soort geluid kwam ook uit het Verenigd Koninkrijk, en recentelijk

kwam er ook kritiek op het instituut in Groningen.

Het besluit van de universiteit om de samenwerking te beëindigen is niet het gevolg van die geluiden, zegt universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke. 'Die kritiek is ons niet ontgaan, maar het heeft in principe geen rol gespeeld. Het belangrijkste is dat het niet meer in onze strategie past. Die instituten hebben primair als doel de taal en cultuur van het land te verspreiden. En wij hebben eigenlijk een ander doel: de universiteit is er voor het wetenschappelijk onderzoek en onder-

wijsprojecten. We hebben inmiddels met ongeveer twintig universiteiten in China afspraken over samenwerking in die twee domeinen. Het werk van het Confucius Instituut past daar gewoon niet meer bij.'

Van Overbeeke: 'Je moet het ook zien als iets praktisch: er gaat veel tijd in samenwerking zitten, ook van onze sinologen, en die hebben ook andere dingen te doen. Die zijn juist bezig met die afspraken met universiteiten in China, en dat heeft echt de prioriteit nu.' Hoeveel mensen er op het instituut werkzaam zijn, en wat zij erna doen, is nog niet duidelijk.

Doe de dissertatiedans

Bioloog Annebelle Kok haalde de finale van de jaarlijkse 'Dance your PhD'-wedstrijd van wetenschapsblad Science.

Een proefschrift-dans?

'Het is een wedstrijd waarbij het doel is om wetenschappelijk onderzoek op een duidelijke manier uit te leggen in een dans. Het achterliggende idee is dat je, doordat het dans is, goed na moet denken over hoe je het doet en wat je precies wilt vertellen.'

Je deed al aan ballet, zo te zien?

'Vanaf mijn twaalfde, vooral aan klassiek ballet. De andere mensen in de videoclip ken ik van het dansen, en eentje is mijn collega Judith Varkevisser (op de middelste foto, red.) hier bij gedragsbiologie.'

De dans laat zien hoe de jacht van dolfijnen verstoord wordt door ge-

luidsoverlast. Was het veel werk?

'De voorbereiding en choreografie kostten alles bij elkaar ongeveer een week. We zijn een dag bezig geweest met filmen, en daarna nog ongeveer een week met editen.'

En dan kan je duizend dollar winnen? Da's geen geweldig uurloon.

'Ik deed het ook niet voor het geld, maar omdat het project me zo aantrok. Het is een manier om je onderzoek bij een breed publiek over te brengen, en je eigen creativiteit te gebruiken om een verhaal te vertellen.'

De winnaar was een Canadese fysicus die een elf minuten durend lindyhop-met-metal-lied schreef over supergeleiding. Geen schande om daarvan te verliezen.

'Inderdaad, het is geweldig. Enige minpuntjes zijn dat het wat lang is, en dat hij de regel over weinig tekst om-

zeilde door zelf een lied te schrijven.'

Niet elke promovendus heeft een choreograaf of ervaren balletdanser in zich.

'Het doel is ook niet om goed te dansen. Er waren filmpjes waarin beter werd gedanst dan in het onze, die de finale niet haalden. Het gaat om de uitleg en de manier waarop je het verhaal in beeld brengt. Hoe gebruik je je creativiteit daarvoor?'

Maar dat zou dan ook in een andere kunstvorm kunnen? Beeldhousen, rap, virtual reality-apps?

'Goed idee. Je hebt als wetenschapper ook een rol om de wetenschap naar de buitenwereld te communiceren. Ik denk dat je daar ook een betere wetenschapper van wordt. Het helpt je begrijpen wat je doet en wat je nog niet goed snapt, en om overzicht en structuur te krijgen.' **BB**

'We kunnen niet alles oplossen'

Het bestuur van Sociale Wetenschappen pakt de zorgen van studenten met beperkingen aan. Al zijn sommige problemen niet op te lossen: 'Het zit hier vol met asbest, we kunnen niet boren en zagen.'

De defecte lift voor gehandicapte studenten, in de grote collegezaal van FSW, is gemaakt, meldde het bestuur van de Faculteit der Sociale Wetenschappen tijdens de faculteitsraadvergadering van vorige week donderdag. Faciliteitsmanager Giel Zwinkels, die bij de vergadering was uitgenodigd om de problemen te adresseren, verontschuldigde zich: 'Excuses namens de vastgoedpartij voor het niet functioneren van deze lift. Het was in oktober al gemeld.' Ergens in het proces is iets misgegaan, zegt hij, toen er een akkoord met een derde partij werd besloten. Aanleiding is een brief van studentenpartij CSL, waarin ze om aandacht vragen voor studenten met een beperking, en de problemen die zij tegenkomen in het Pieter de la Court-gebouw. Liftten werden niet gerepareerd, de rolstoelschans in de winter niet ijsvrij gemaakt, en studenten weten niet wat ze moeten doen in een noodsituatie.

Het bestuur zegt de problemen serieus te nemen, en ermee bezig te zijn. Maar het gebouw uit 1965 kent zo zijn beperkingen, zegt bestuurslid Rolf Oosterloo: 'Het zit vol met asbest, dus we kunnen niet zomaar boren en zagen.' Meer ruimte cre-

eren in collegezalen of in liften, is bijvoorbeeld lastig. 'We kunnen problemen oplossen, maar wat je het liefste wil, kan niet.'

De fietslift, die vanaf de fietsenstalling naar de ingang van het gebouw gaat, is nog steeds stuk, en moeilijk te repareren. Zwinkels: 'Er is een extern expert langs geweest. De lift vervangen gaat niet. Er wordt hard aan gewerkt.' Over het ijsvrij maken van de schans zijn eerder afspraken gemaakt, en Zwinkels heeft de verantwoordelijke medewerkers erop aangesproken, zegt hij. 'Dat was een kwestie van aanhalen van bestaande afspraken.'

Een belangrijk punt in de brief waren zorgen over noodsituaties. Studenten die slecht ter been zijn zouden niet goed op de hoogte zijn van vluchtroutes tijdens noodsituaties. Zwinkels wil met de bhv-coördinator kijken of daar dit collegejaar iets aan gedaan kan worden: 'In de basis ben je, met een beperking, niet anders dan iemand die wel trap kan lopen, tot je bij de trap staat.'

In noodgevallen is een evacuatiestoel aanwezig, en bhv's zijn ook getraind hiermee te werken. Tijdens brandoefeningen wordt hier alleen niet mee gewerkt. 'Tijdens oefeningen worden mensen in een rolstoel negen van de tien keer niet ontruimd. Het is niet leuk om te ondergaan. Sommigen hebben al pijn van hun beperking, en als je ze uit hun scootmobiel haalt, veroorzaakt je meer leed.' **AK**

'Hoeveel sterren kun je in Leiden zien?'

Wetenschappers en inwoners van Leiden en Den Haag kunnen ideeën insturen die ze samen met wetenschappers gaan onderzoeken.

'Citizen science' is onderzoek waarbij burgers, liefst met z'n velen, samen met wetenschappers onderzoek doen. Leidse voorbeelden zijn de fijnstofmetingen met smartphones, de bijtellingen van Naturalis en de groepsreizen naar Borneo om nieuwe soorten te ontdekken.

De Universiteit Leiden en de gemeente Leiden hebben een potje met geld klaargezet voor zulke projecten, om te vieren dat de universiteit 444 jaar oud is. Wetenschappers, maar ook inwoners van Leiden en Den

Haag, mogen ideeën insturen.

'Alle vragen en uitdagingen zijn welkom. We zijn erg benieuwd wat voor vragen op dit moment spelen bij mensen', vertelt Liselotte Rambonnet van het Leidse Citizen Science Lab. 'We hebben al een paar vragen binnen zoals over het aantal sterren dat je in Leiden kan zien, en hoe vervuild het water is als het Leiden binnenstroomt en wanneer het weer uitstroomt. Er kwam ook een vraag of de huizen in de historische binnenstad en de kinderkopjes, die bedoeld waren voor paard en wagen, ook de moderne vrachtwagens en hun trillingen wel aankunnen.'

Vragen insturen kan tot 15 maart op cslab@strw.leidenuniv.nl. **BB**

Achtergrond

Je kunt het niet alleen

Diversity officer stopt na vijf jaar

Ze was de eerste diversity officer van alle Nederlandse universiteiten, maar na vijf jaar vindt Isabel Hoving het mooi geweest. 'Je kunt niet in je eentje verandering bewerkstelligen in een organisatie met 30.000 mensen.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Al langer was Isabel Hoving (63) bezig met de onderwerpen interculturaliteit, gender en seksualiteit. Niet in de praktijk weliswaar, maar in haar literatuur- en cultuurwetenschappelijk onderzoek. Toen er een vacature voor diversity officer beschikbaar kwam, zag Hoving haar kans schoon om er in de praktijk mee aan de slag te gaan. 'Beleid maken is makkelijk, maar om dat in de praktijk te brengen... *then you're talking*.'

Van 2014 tot 2019 heeft Hoving zich voor de Universiteit Leiden ingezet om de thema's diversiteit en inclusiviteit op de kaart te zetten. Daar is ze aardig in geslaagd, vindt ze, maar tegelijkertijd was het geen makkelijke opgave. 'Als diversity officer heb je beperkte macht. Je kunt niet in je eentje verandering bewerkstelligen in een organisatie waar 30.000 mensen rondlopen. Dat was soms heel frustrerend.'

Een visitatiecommissie oordeelde onlangs dat 'het beleid stevig op de kaart staat', maar dat het 'eigenaarschap nog te veel bij het diversity office zelf ligt en nog te weinig bij de faculteiten, instituten en opleidingen'. Dit 'gebrek aan bestuurlijke dekking en doorzettingsmacht maakt het moeilijk om duurzame veranderingen teweeg te brengen', rapporteerde de commissie.

Hoving is het daarmee eens. 'Er wordt vanuit de faculteiten en instituten te veel naar ons gekeken; er heerst handelingsverlegenheid en ze weten niet precies wat ze moeten doen. Dan glipt het onderwerp van de agenda.' Hoewel ze merkt dat de meeste mensen achter het idee van diversiteit en inclusiviteit staan, heeft dat niet tot gevolg dat dingen snel veranderen. 'De universiteit is als een olietanker. Als je die naar links stuurt, duurt het een hele tijd voordat het zover is. Een cultuurverandering op gang

brengen gaat traag, diversiteitsbeleid is iets van de lange adem. Pas na tien, vijftien jaar begin je resultaat te zien.'

Zo klagen studenten met een functiebeperking al jaren over slecht toegankelijke gebouwen en niet-functiонерende liften. 'De procedures om dat te veranderen zijn ingewikkeld', zegt Hoving. 'Dat zou ik graag anders zien. Bij vastgoed is de welwillendheid er zeker. Maar als er niemand is die er voortdurend op timmert, zakt het snel in. Al hoeft het niet altijd zo moeilijk te gaan. Collega's hebben bijvoorbeeld in twee dagen tijd genderneutrale wc's in de kantine van de Van Wijk-plaats gerealiseerd.'

Hoving koos de afgelopen jaren voor een 'totaal-aanpak', waarbij ze zich richtte op gender, etnische en seksuele diversiteit en functiebeperkingen. 'Wat betreft gendergelijkheid onder hoogleraren aan deze universiteit kruipen we naar de 30 procent vrouwen. We zitten in de lift, maar we zijn er nog niet. Een reële verdeling is iets tussen de 40 en 60 procent.'

Ook is Hoving erg tevreden over de trainingen die haar collega's aan de universiteit hebben gegeven. 'Dat heeft de discussie heel erg op gang gebracht.' En graag wijst ze op de belangennetwerken die de afgelopen jaren zijn opgericht, zoals vrouwen netwerk Sophia en het LGBT+-netwerk. 'Daar ben ik heel trots op; die netwerken hebben ook korte lijntjes met het college van bestuur en komen echt op voor de belangen van de minderheidsgroepen.' Er zijn ook al nieuwe initiatieven in ontwikkeling voor internationale medewerkers en werknemers met een migratieachtergrond.

En dat is nog niet alles. Nadat deze universiteit de eerste diversity officer van alle Nederlandse universiteiten kreeg, volgden al gauw andere universiteiten. 'Inmiddels hebben ze allemaal wel een diversiteitsbeleid', zegt Hoving. Dat zorgde ervoor dat er een landelijk netwerk van diversity officers kon worden opgericht. 'Dat is heel belangrijk: we kunnen veel van elkaar leren.'

Na vijf jaar vindt Hoving het mooi geweest. 'Het was een heel zware functie naast mijn werk als onderzoeker en docent bij literatuurwetenschap. Wat me begon op te breken was dat er geen tijd was voor bezinning. Nu mijn tweede termijn is afgelopen heb ik zelf gekozen ermee te stoppen. Ik wil nu alle kennis laten bezinken en die proberen door te geven aan mijn opvolger.'

Isabel Hoving: 'De universiteit is als een olietanker, cultuurverandering gaat traag.' Foto Eelkje Colmjon

Opinie

Hoorcolleges opnemen? Nergens voor nodig!

Want die onderwijsvorm is namelijk allang achterhaald

Hoorcolleges zijn soms even meeslepend als een theatervoorstelling. Maar of je er ook iets van leert is de vraag. Het is tijd voor innovatief en interactief onderwijs, betoogt **Bram Hoonhout**.

Mare berichtte over het verzet van docenten tegen het schijnbaar verplicht opnemen van hoorcolleges op video bij de Faculteit Governance and Global Affairs ('Verzet tegen colleges opnemen', Mare 16, 31 januari). Hoewel ik de specifieke omstandigheden niet ken, is er alle reden om je te verzetten tegen het opnemen van hoorcolleges. In theorie klinkt het mooi: het college blijft langere tijd beschikbaar, het kan helpen bij het blokken voor tentamens en stelt de brakke student in staat om naderhand toch iets mee te krijgen van een college.

De praktijk is echter zo dat er weinig dingen saaier zijn dan anderhalf uur naar een pratend hoofd te kijken. Misschien kun je het op de achtergrond laten afspelen terwijl je

aan het koken bent, maar of je dan alle diepgaande inzichten echt op kunt nemen is natuurlijk twijfelachtig. Nu kun je wellicht aandrigen dat het een essentiële vaardigheid is om anderhalf uur naar een pratend hoofd te kijken (en 5 of 10 weken later te reproduceren wat dat hoofd zei) maar de meesten mensen redenen het waarschijnlijk wel zonder.

Het opnemen van colleges komt wellicht tegemoet aan de wens van studenten, maar dat wil niet zeggen dat we daarmee beter onderwijs verzorgen. Het loont de moeite om op een fundamentele manier na te denken over hoe we de kwaliteit van hoorcolleges kunnen verhogen. Hoewel het hoorcollege een goedkope manier is om één persoon informatie te laten zenden naar een grote groep, weten we namelijk allang dat er maar weinig van die informatie landt. Om je de stof eigen te maken, moet je er actief mee aan de slag gaan—bediscussiëren, analyseren, ergens anders toepassen—maar daar is in de meeste hoorcolleges geen ruimte voor. Er moet immers zoveel stof 'behandeld' worden.

Hoorcolleges kunnen desalniettemin heel mooi, inspirerend of zelfs ontroerend zijn. En—niet onbelangrijk in ons huidige stelsel—een traditioneel hoorcollege kan uitstekende evaluatiescores krijgen.

'Niets is saaier dan anderhalf uur naar een pratend hoofd kijken'

Hoewel dat belangrijk is voor de ranglijstjes, zegt het weinig over of de studenten nu echt wat geleerd hebben. Een populair traditioneel hoorcollege heeft daarmee iets weg van een theatervoorstelling: die kan meeslepend zijn, maar is zelden de meest effectieve manier om iets nieuws te leren.

Hoe kan het dan wel? Bijvoorbeeld zoals Harvard-hoogleraar en Leids alumnus Eric Mazur het aanpakt. Hij gaf jarenlang traditionele,

fantastisch geëvalueerde hoorcolleges en zijn studenten deden het uitstekend op de tentamens. Toen ze de kennis echter moesten toepassen, bleken ze even slecht te presteren als studenten die het college nooit gevolgd hadden.

Hij gooide het roer om en *flipped the classroom*. Oftewel: informatie-overdracht buiten het college, en de verwerking ervan *tijdens* college. Hij stuurde vooraf de volledige tekst van het college rond, zodat er tijdens het college tijd was om te oefenen met de concepten, door middel van *peer instruction*. Ook met 250 deelnemers bleek het namelijk prima mogelijk om de studenten onderling met elkaar te laten discussiëren en problemen te laten oplossen, zodat ze zich de stof eigen maakten.

Bij het *flippen* kan video trouwens wél een belangrijke rol spelen. Bijvoorbeeld met kennisclips: een soort mini-hoorcolleges (die wel recht doen aan eenieders beperkte aandachtspanne), met bijbehorende opdrachten die tijdens het college besproken worden. Of door MOOCS (*Massive Open On-*

line Courses) te integreren in het campusonderwijs. Maar in alle gevallen moet videomateriaal gericht zijn op het bevorderen van het leerproces, niet op het tevreden stellen van studenten of organisatorische efficiëntie.

Dit alles werd nog eens benadrukt tijdens het symposium 'Best of both worlds: adding online experiences to on-campus education' dat op 31 januari door de universiteit georganiseerd werd. Neil Morris, keynote speaker van het Leeds Institute of Teaching Excellence, formuleerde het krachtig: hoewel ze 5 miljoen investeerden in het opnemen van hoorcolleges, was het doel stiekem om docenten te laten inzien dat dergelijke opnames weinig effectief zijn. En het werkte: steeds minder docenten oreren daar nog op de ouderwetse manier, en steeds meer colleges worden interactief. Hopelijk is dat ook het achterliggende doel bij de FGGA, en dan valt dat natuurlijk alleen maar te prijzen.

BRAM HOONHOUT is universitair docent bij de opleiding geschiedenis

Scène uit de Britse comedyserie *The Office*. 'Ik zeg niet dat er geen bullshit jobs bestaan', aldus econoom Max van Lent, 'of dat er soms een teveel aan papierwerk is'.

Mijn werk is wel/niet nuttig

Er bestaat geen poppenspeler die doelloze banen schept

> Vervolg van de voorpagina

De economen raadpleegden het zogeheten International Social Survey Program, een terugkerende internationale enquête met vragen over sociaalwetenschappelijke thema's. Alleen al in de laatste lichting daarvan, uit 2015, zitten 27.000 respondenten. 'Die gegevens zijn gewoon beschikbaar. Graeber had ze in principe kunnen raadplegen voor zijn boek', aldus Van Lent. En één van de vragen die al die mensen werd gesteld, is: "Mijn baan is nuttig voor de samenleving."

'Dat is natuurlijk altijd open voor verschillende interpretaties', weet Van Lent ook. 'Iemand kan denken: "Ja, want ik krijg ervoor betaald, en ik ben onderdeel van de samenleving". Of: "Ja, want over mijn inkomen betaal ik belasting, en dat geld komt ten goede aan de samenleving."

In elk geval denkt niet iedereen zo, blijkt uit de cijfers. Fijnproevers kunnen het nalezen in het vaktijdschrift *Industrial Relations*.

Van de ondervraagden laat 17 pro-

cent het antwoord in het midden, en zegt 8 procent ronduit dat hun baan niet bijdraagt aan een betere maatschappij. Die groep is niet gelijkmatig verdeeld onder de beroepen. De

'Door specialisatie lijkt nuttig werk niet langer nuttig: we niet meer wat we maken'

publieke sector doet het beter dan de zakenwereld. Van de ondervraagde verpleegkundigen, brandweerlui en politieagenten vind niemand dat hun werk bullshit is. Hoge percentages vind je juist bij fabrieksmedewerkers, mensen in de sales, en PR, en bij 'artistic, cultural and cooking associate professionals', wat inderdaad ook wat bullshitterig klinkt.

Van Lent en Dur keken ook hoe erg de ondervraagden dat vonden. Weinig verrassend: mensen die het

eigenlijk niet zo belangrijk vinden of hun baan nuttig is, hebben vaker een baan waarvan ze zelf zeggen dat hij bullshit is.

'Wel opvallend is dat we geen bewijs vinden dat mensen met een onzinbaan financieel gecompenseerd worden voor het feit dat je baan nutteloos is.'

Naar de belangrijkste uitkomst kun je op twee manieren kijken. Enerzijds vindt dus slechts één op de twaalf mensen zijn baan echt stierpoep, veel minder dan de dertig, veertig procent waar Graeber mee schertst. De andere blik: één op de vier mensen is er niet van overtuigd dat hun werk nut heeft.

Van Lent: 'Ik vind dat vrij veel, ook al is het nog steeds lager dan wat Graeber in zijn boek schrijft, en al is er dus een gedeelte dat het niet erg vindt. Zelf denk ik dat het te maken heeft met het feit dat werk steeds specialistischer wordt. Werknemers raken daardoor de band met het product kwijt, terwijl ze daar in feite wel aan bijdragen. Mensen die aan de lopende band staan, scoren

bijvoorbeeld vrij hoog in die vragenlijst, terwijl ze wel echt iets tastbaars maken. Ze zien niet meer wat ze produceren. Wie administratief werk doet, zorgt ervoor dat iemand anders meer tijd over heeft voor zijn of haar echte werk, bijvoorbeeld onderzoek of onderwijs. Specialisatie leidt ertoe dat nuttig werk niet meer nuttig lijkt.'

Daarin zit een deel van de oplossing voor dit probleem, vermoedt hij.

'Als het werk wel degelijk nuttig is, kan de werkgever dat laten zien. Neem die man achter de lopende band mee om eens te kijken naar de mooie auto's waaraan hij heeft meegewerkt. Of zet de kok in een open keuken, zodat hij of zij kan zien wat de mensen met het eten doen. Ik zeg niet dat er geen bullshit jobs bestaan, en dat er soms een teveel aan papierwerk is, sluit ik niet uit. Maar er is echt geen mysterieuze poppenspeler die extra werk schept. Die mensen zijn er voor de rest.'

DOOR BART BRAUN

Meisjessperma

Als transmeisjes een geslachtsveranderende operatie wil ondergaan, moeten hun ballen eraf. Dat willen ze ook, maar als dat eenmaal is gebeurd, zijn ze wel onvruchtbaar. Ook voor wie (nog) niet onder het mes wil, ligt dat risico op de loer, want geslachtshormonen verlagen je vruchtbaarheid.

Voor ze aan de transitie beginnen, zouden de dan-nog-jongetjes een buisje met sperma kunnen produceren om in de vriezer te leggen, voor het geval dat.

Transgender-jongeren zeggen minder vaak dat ze later kinderen willen dan hun leeftijdsgenoten die cis zijn, maar toch geeft meer dan de helft van de volwassen transmensen aan dat ze geslachtscellen had willen laten invriezen, als die optie er toen al was geweest.

Het Leids Universitair Medisch Centrum heeft een poli voor minderjarige transgenders, en medewerkers daarvan publiceren binnenkort in het *Journal of Adolescent Health* over een studie naar 35 transmeisjes. Dat zijn er niet zo veel, maar genderdysforie is nu eenmaal betrekkelijk zeldzaam.

Veertig procent van de meisjes wilde wel een portie van hun sperma laten bewaren, en bij het merendeel lukte dat ook – soms waren ze nog te jong ervoor. Van de groep die het niet wilde, gaf een gedeelte aan dat het masturberen ze te erg tegenstond. Daar vallen technische oplossingen voor te verzinnen. Voor die groep die te jong is wellicht ook, in de toekomst, maar daar zou de maatschappij eerst nog een juridisch en ethisch debat over moeten voeren, aldus de onderzoekers.

Gootsteenvibrator

In ziekenhuizen worden veel antibiotica gebruikt, en dus ligt het gevaar van speciaal aangepaste 'ziekenhuisbacteriën' die daar tegen kunnen op de loer. Het Leids Universitaire Medisch Centrum had van 2009 tot 2012 bijvoorbeeld te kampen met resistente *Pseudomonas*-bacteriën. Die bleek voor te komen in de afvoerputjes van gootstenen op de intensive care.

Behandelen met chloor werkte niet, dus besloot de afdeling zwaarder beschut in te zetten: speciale ontsmetters die normaal voor afvalwater worden gebruikt. Elke keer als er water door de gootsteen loopt, verhitten ze dat tot 85 graden, en daarnaast houden ze de binnenkant schoon door te trillen. In het *Journal of Hospital Infection* beschrijven LUMC-onderzoekers de resultaten.

Zo'n desinfectieding doet inderdaad waar 'ie voor bedoeld is: na de installatie zaten er geen pseudomonassen meer in die gootstenen. De controlegroep, waar de afvoerpijp vervangen was door een nieuw stuk pvc-buis, had ze wel.

Dat is mooi, maar gootsteenvibrators zijn niet gratis. Het heeft alleen maar zin om ze te installeren als de bacteriekolonie in de gootsteen ook een bron is van patiëntenbesmetting, en niet alleen een reflectie ervan. Na de loodgieterij nam het percentage patiënten met pseudomonas-bacteriën in elk geval flink af, dus het lijkt erop dat de gootstenen daar wel iets mee te maken hebben. Misschien dat er wat water opspat tijdens het handen wassen of zo, opperen de auteurs.

Vegabeer

Archaeoloog Grégory Abrams schreef mee aan een stuk in *Quaternary Science Reviews*, over honderdduizend jaar aan hollenberen. In de Grotte Scladina, niet ver van de Belgische stad Namen, leefden vroeger van die beesten. Vrij lang: de oudste sporen zijn 153.000 jaar oud, de jongste slechts veertigduizend jaar.

Als je de meer dan driehonderd overgebleven kiezen bekijkt, zie je dat die in de loop van de tijd veranderen: de tanden van oude beren zijn anders dan die van de exemplaren die recenter leefden.

De auteurs denken dat de hollenberen, als respons op een veranderend klimaat, steeds meer of steeds vezeliger planten gaan eten.

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5

tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs:** *Nederlands, 3havo. Nederlands, 2hbo, onderzoeksverslagen maken. *Engels, brugklas mavo-havo. *Nederlands, 2vmo. *Frans, brugklas mavo-havo. *Engels, 5 havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Van stress naar Zen Maandag 25 februari, 19.30 uur. Locatie: Sijthoff Doezastraat 1b, Leiden. www.blavatskyhouse.org

Maretjes extra

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftientig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Een werk(st)er gezocht per 1 maart tbv pand Rapenburg 100, Leidse Studenten Ekklesia voor 3 u/p/wk. - Flexibele indeling. Interesse: 071 5134558 - ma of do 9:30-11:00 of mail: info@ekkleisleiden.nl

Toch nog maar een keer: het toekomstperspectief van jonge archeologen (3)

Onze oud-student Robin Nieuwenkamp reageert (Archeologie is echt geen vetpot', *Mare* 16, 31 januari) op mijn artikel over de beroepskansen voor jonge archeologen (Archeologiestudenten komen wel degelijk aan de bak', *Mare* 14, 17 januari). In laatstgenoemd stuk reageer ik op een onderzoek dat bureau SEO (SEO Economisch Onderzoek UvA) in 2018 uitvoerde in opdracht van het UvW en Elsevier. Anders dan SEO kom ik tot de conclusie dat de beroepskansen voor archeologen en erfgoedstudenten inmiddels gunstig zijn.

De reactie van Nieuwenkamp bevat een aantal interessante waarnemingen die de discussie over dit onderwerp verder verrijken. Als docent en decaan van de Faculteit der Archeologie word ik natuurlijk blij van zijn eindconclusie dat 'de studie razend interessant is en in staat om je blik op de wereld in zeer korte tijd enorm te verbreden'. Maar afgezien daarvan lijkt Nieuwenkamp het fundamenteel oneens te zijn met mijn analyse, waarvoor hij de termen 'cherry picking', 'misinterpretatie' en zelfs 'misleidend' gebruikt. Daarom toch maar een reactie van mijn kant, hoewel het op zich uiteraard verheugend is dat er nu eindelijk discussie wordt gevoerd over het loopbaanperspectief en de maatschappelijke kansen van de (jonge) archeoloog.

Allereerst maar de kritiek van *cherry picking*. Het is Nieuwenkamp waarschijnlijk ontgaan dat mijn analyse van de baankansen voor jonge archeologen gebaseerd is op een onderzoek dat in 2017 werd uitgevoerd in opdracht van de Faculteit der Archeologie.

Dat heeft arbeidsmarktgegevens opgeleverd van 626 alumni die tussen 2008 en 2017 hun bachelor, master of promotie hebben afgerond in Leiden. Van de oud-masterstudenten (n= 446) blijkt meer dan 60 procent een baan te hebben gevonden in de archeologie of de erfgoedsector.

Meer dan 25 procent van onze masterstudenten weet een PhD-positie te bemachtigen,

hetgeen overigens typisch is voor de Faculteit der Archeologie vanwege het onderzoeksintensieve karakter van de Leidse opleiding.

Er is dus geen sprake van *cherry picking*, maar van een patroon. Dat patroon werd drie maanden geleden bevestigd door een onderzoek van onze Amsterdamse collega's van de UvA en VU. Van de geïnterviewde alumni aldaar (n = 122) blijkt 70 procent inmiddels een baan te hebben gevonden in het vakgebied. Voor wie de vacatures bijhoudt op de Facebookpagina's van de Faculteit der Archeologie en de Amsterdamse instituten (ACASA) krijgt deze positieve conclusie nog wat meer inhoudelijk reliëf.

Dan mijn 'misinterpretatie' van de data over loopbaanontwikkeling. Nieuwenkamp stelt dat mijn conclusies over loopbaan- en salarisontwikkeling van de jonge archeoloog een vertekend beeld schetsen, o.a. 'omdat 'psychologie en pedagogiek (...) bij uitstek werkelden zijn waarin veel parttime wordt gewerkt en de archeoloog (dus? JK) veel meer uren moet werken om evenveel te verdienen als een bioloog of psycholoog'.

Ik mis eerlijk gezegd zowel de logica achter deze bewering als de empirische ondersteuning. Waarom zouden psychologie en pedagogiek 'bij uitstek' geschikt zijn voor een parttime baan en archeologie niet? Waar kan ik het onderzoek vinden dat die bewering staakt?

Maar afgezien daarvan heb ik voor mijn vergelijking van de loopbaanontwikkeling van de archeoloog en die van de jonge psycholoog, bioloog, historicus etc., net als het onderzoeksbureau SEO overigens, gebruik gemaakt van administratieve data van het CBS. En het CBS combineert deeltijdsalarissen uit de ene beroepsgroep natuurlijk niet met fulltime salarissen uit de andere beroepsgroep tot één statistische populatie; de data is daarop gecorrigeerd.

Ten slotte de gedachte dat het door mij geschetste perspectief op de beroepskansen in de archeologie 'misleidend' zou zijn.

Dat veronderstelt dat ik met mijn verhaal de lezers van *Mare* en (toekomstige) studenten moedwillig om de tuin heb willen leiden, waar uiteraard geen sprake van is.

Ik sloot mijn betoog af met een passage over de nieuwe uitdagingen die de toekomstige archeoloog en erfgoedexpert wachten in en met de samenleving.

Zo noemde ik de bijdrage van archeologen aan de oplossing van vraagstukken op het gebied van landschaps- en watermanagement in een tijd van klimaatverandering en andere duurzaamheidsvraagstukken. Ook deze – meer visionaire – passage is niet uit de lucht gegrepen, maar wordt door veel experts en actoren uit het veld gedeeld. Bovendien wordt er op dit nieuwe terrein al enkele jaren geworven met PhD-posities, zo weet ik uit eigen ervaring.

Ik vind het jammer dat de discussie over beroepskansen voor jonge academici in kennisintensieve sectoren als de archeologie en het erfgoedmanagement al snel over geld en salarisontwikkeling gaat.

Tja, de pas gestarte archeoloog verdient natuurlijk niet evenveel als de medisch specialist, ook niet na 10 jaar. Maar is het niet überhaupt mooi om een reële kans te hebben op een baan in het verlengde van de studie van je keuze?

Ik onderstreep daarom nog maar eens dat het momenteel gunstig gesteld is met het arbeidsmarktperspectief van onze studenten, met als afsluiter – wervend, maar dat wordt mij hopelijk vergeven – dat archeologie en erfgoedstudies inderdaad 'razend interessant' zijn en je 'blik op de wereld enorm verbreden'.

JAN KOLEN is hoogleraar Landschapsarcheologie en decaan van de Faculteit der Archeologie

Lees de eerdere opiniestukken van Jan Kolen en Robin Nieuwenkamp terug op www.mareonline.nl

Academische Agenda

Mw. V. Voorn hoopt op dinsdag 26 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'De-implementation of low-value care in hip and knee arthroplasty'. Promotoren zijn prof.dr. R.G.H.H. Nelissen en prof.dr. T.P.M. Vliet Vlieland.

Mw. C.K.E. Dingenouts hoopt op woensdag 27 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Influencing the homing and differentiation of MNCs in hereditary hemorrhagic telangiectasia'. Promotor is prof.dr. M.J. Goumans.

Mw. K. Obieglo hoopt op donderdag 28 februari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Immune modulation by schistosomes: mechanisms of regulatory B cell induction and inhibition of allergic asthma'. Promotor is prof.dr. M. Yazdanbakhsh.

Dhr. K.A.N. Duggal hoopt op donderdag 28 februari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Principles of Evidence in Investor-State Arbitration, Burden, Standards, Presumptions, & Inferences'. Promotor is prof.dr. E. De Brabandere.

Dhr. P.D. Kpoglu hoopt op donderdag 28 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Possessives in Tongugbe, a dialect of Ewe'. Promotoren zijn prof.dr. M.P.G.M. Mous en prof.dr. A.C. Carlier (Université de Lille).

Mw. C.L. van Lint hoopt op dinsdag 5 maart 2019 om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Exploring the potential of self-monitoring kidney function after transplantation'. Promotor is prof.dr. A.J. Rabelink.

Mw. E. Schreuders hoopt op woensdag

6 maart om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Got a friend in me?'. Promotoren zijn prof.dr. B. Güroglu en prof.dr. E.A. Crone.

Dhr. C. Bekar hoopt op woensdag 6 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The rise of the Köprülü family: the reconfiguration of vizierial power in the seventeenth century'. Promotor is prof.dr. J.F. Duindam.

Dhr. C.J. Korbee hoopt op woensdag 6 maart om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Host-Directed Therapy for Intracellular Bacterial Infections'. Promotor is prof.dr. T.H.M. Ottenhoff.

Mw. M.P. de Kruijf hoopt op donderdag 7 maart om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Legitimiteit en rechtswaarborgen bij gesloten plaatsing van kinderen'. Promotoren zijn prof. mr. M.R. Bruning en prof. mr. T. Liefwaard.

Mw. C.I. Davila hoopt op donderdag 7 maart om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'Weneya'a - "Quien habla con los cerros"'. Promotoren zijn prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen en prof.dr. S. Peperstraete (Univ. Brussel).

Mw. G.S.M. Kammeijer hoopt op donderdag 7 maart om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Unravelling the Sugar-Coating of Prostate-Specific Antigen'. Promotor is Prof.dr. M. Wuhrer.

Mw. T. Bezhaeva hoopt op donderdag 7 maart om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Hemodialysis vascular access failure: novel pathophysiological mechanisms and therapeutic strategies'. Promotoren zijn prof.dr. A.J. van Zonneveld en prof.dr. P.H.A. Quax.

Advertentie

UNIVERSITAIRE VERKIEZINGEN 2019

Kijk ook op: universiteitleiden.nl/verkiezingen

1. TIJDSHEMA VERKIEZINGEN

Het volgende tijdschema is opgesteld voor de reguliere verkiezingen van de

- studentengeleding van de Universiteitsraad,
- studentengeleding van alle Faculteitsraden,
- personeelsgleding van alle Faculteitsraden,
- Studentenraad LUMC.

Tevens zijn er verkiezingen voor de Dienstraden van het

- ASCL,
- Bestuursbureau,
- ICLON,
- ISSC,
- SOZ,
- UBL,
- UFB,
- Vastgoed.

4 maart	peildatum en vaststelling kiezersregisters
5 en 6 maart	kandidaatstelling van 9.00 tot 16.00 uur, inzage kiezersregisters en indienen verzoeken tot verbetering kiezersregisters bij het betreffende stembureau
7 maart	besluiten stembureaus inzake kandidaatstelling en verzoeken tot verbetering kiezersregisters (beroep mogelijk op 11 en 12 maart; beslissing op beroep 14 maart)
11 en 12 maart	herstel van verzuimen kandidaatstelling
13 maart	beslissing stembureaus herstel van verzuimen kandidaatstelling (beroep mogelijk op 18 en 19 maart; beslissing op beroep 21 maart)
8 april	verzenden elektronische oproepen; opening verkiezingen (9.00 uur)
11 april	sluiting stemming (16.00 uur)
16 april	uitslag stemming (beroep mogelijk van 17 t/m 24 april; beslissing op beroep 18 t/m 30 april)

2. WIE IS KIESGERECHTIGD?

Kiesgerechtigd is iedereen die op 4 maart 2019 krachtens een aanstelling bij de Universiteit Leiden werkzaam is in een van de onderdelen waar verkiezingen worden gehouden en iedereen die op die datum als student – dus niet als extraneus of gaststudent- staat ingeschreven. Deze groep behoort dus in het kiezersregister te zijn opgenomen. Student-assistenten oefenen hun kiesrecht in beginsel uit in de geleding van de studenten. Andere studenten in dienst van de universiteit oefenen hun kiesrecht uit in de geleding van het personeel. Personen in dienst van NWO, FOM of daarmee vergelijkbare organisaties en werkzaam bij de Universiteit zijn ook kiesgerechtigd; zij worden wel aangeraden bij de ter inzagelegging van de kiezersregisters te controleren of zij daarin ook zijn opgenomen.

U kunt uzelf ervan overtuigen dat u in het kiezersregister bent opgenomen door op 5 of 6 maart 2019 bij het stembureau langs te gaan; u kunt op deze dagen ook een verzoek tot verbetering van het kiezersregister indienen.

3. STEL U KANDIDAAT

Indien u belangstelling heeft voor een actieve rol in de medezeggenschap kunt u zich op 5 en 6 maart 2019 kandidaatstellen bij uw stembureau. De formulieren daarvoor zijn verkrijgbaar bij de stembureaus en via universiteitleiden.nl/verkiezingen. Op 13 maart 2019 maken de stembureaus hun beslissingen ten aanzien van de ingediende kandidaatstellingen bekend. Mochten er verzuimen zijn geconstateerd die kunnen worden hersteld – zoals het ontbreken van voldoende handtekeningen van kiesgerechtigden die de kandidaatstelling ondersteunen – dan is daartoe volgens bovenstaand schema gelegenheid.

4. BEROEP AANTEKENEN

Indien u het niet eens bent met een beslissing van een stembureau met betrekking tot de kandidaatstelling of de verbetering van het kiezersregister, dan kunt u daartegen beroep aantekenen volgens bovenstaand schema bij de kamer voor de verkiezingen van de Commissie voor de beroep- en bezwaarschriften (Rapenburg 70 te Leiden).

5. GA STEMMEN

Let op! De periode waarin gestemd kan worden is dit jaar **vier** dagen!

De verkiezingen gaan volledig via het internet. Vanaf **8 april 2019** (9.00 uur) kunt u met uw ULCN account inloggen op de verkiezingsapplicatie via universiteitleiden.nl/stemmen. U kunt tot uiterlijk **11 april 2019** (16.00 uur) uw stem uitbrengen.

6. STEMBUREAUS

De verkiezingen worden georganiseerd door verschillende stembureaus, zie universiteitleiden.nl/verkiezingen. Voor verdere inlichtingen kunt u zich richten tot het Centraal Stembureau.

Ik raak jou. Jij raakt mij

Adelheid Roosen wil een debat over wezenlijke gedachten en gevoelens

Voor een echte dialoog is grote moed nodig, vindt actrice Adelheid Roosen. Tijdens de Annie Romein-Verschoorlezing wil ze de mannen in de zaal ter verantwoording roepen. 'Zij bepalen het discours. Loeisaai en very on-sexy.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Vanuit Teheran heeft actrice, theatermaakster en schrijfster Adelheid Roosen (60) een spaarzaam moment gevonden om met *Mare* te bellen. Ze is daar uitgenodigd bij een theaterfestival om een workshop te geven over haar manier van theater maken. 'Best vooruitstrevend', vindt Roosen, 'want ik ben nogal een brutaalrik.'

Dat blijkt ook uit haar oeuvre. Roosen maakte taboedoorbrekende theatervoorstellingen en films over eerwraak, dementie, huise-lijk geweld en (homo)seksualiteit in de islamitische wereld. Op 7 maart houdt ze de jaarlijkse Annie Romein-Verschoorlezing.

Waar gaat u het zoal over hebben? 'Ik vind het altijd lekker om te dromen tot de dag daar is. Ik hou van het laten fladderen van mijn gedachten en me laten meevoeren. Stap voor stap geef je vorm aan die gedachten. Dat scherpt je geest. Ik ben te snel verveeld om de dingen vast te leggen, of door mensen die iets zeker denken te weten.'

Maar u heeft toch wel enigszins een idee?

'Het gaat niet over het "hebben van het idee", want dat hebben we. Altijd. Dat is juist het probleem. Dat heb jij, dat heb ik, dat hebben wij allemaal. Waar ik ontzettend van hou, is een uitspraak van Foucault. Die zegt: "Ken uzelf." Hij heeft een favoriete gespreksvorm: *parresia*. Een belangrijk begrip in zijn werk. Het betekent zoiets als "waarheid spreken". Bij *parresia* moet dat wat verkondigd wordt niet alleen de persoonlijke mening van een persoon zijn, de persoon moet zich binden aan deze waarheid, het verplicht de spreker tot iets.

'Pfoe, ik zit helemaal in Teheran, ik voel het aan mijn geest! Kun je het nog volgen?'

Ehm... ik geloof het wel.

'De woorden die je uitsprekt moeten zoveel mogelijk verbonden zijn met jouw wezenlijke gedachten en gevoelens. In *parresia* zit juist dus ook dat risico: dat ik jou raak of jij mij raakt. Je kunt elkaar kwetsen of beschadigen, boos maken. En jij en ik moeten dit in het spel inbrengen. Het moet kortom de relatie zelf, als gespreksgenoten, op het spel zetten. Zodra je je niet identificeert met je irritatie, dan heb je onderscheidingsvermogen en kun je elkaar blijven horen. Dat ontwikkelen vind ik iets machtigs. Magie van de mens.

'Ik ga met het publiek een dialoog proberen op te starten om hen mee te nemen in die ervaring. Proberen te laten voelen dat als je uitgaat van een eigen gelijk, je daardoor de ander nooit niet ontmoet. Je hoeft het niet met iemands standpunt eens te zijn, dat is iets anders, maar het is wel mooi om doorvraag te doen.'

U vindt dat we meer geïnteresseerd in elkaar moeten zijn?

'Ja, en onze nieuwsgierigheid laten prevaleren boven het mogelijk verlies van een stellingname. Er is gro-

te moed nodig voor een werkelijke dialoog.

'Stel, je wordt op een receptie genegeerd door iemand waardoor je je niet op je gemak voelt. Je gaat buiten een sigaret roken en ik zou je volgen en vragen wat je van de receptie vindt. Waarschijnlijk duurt het dan heel lang voordat je kunt formuleren dat je door de pijn van genegeerd te worden, je niet op je gemak bent. Omdat je eerst door schaamte en verlegenheid moet.'

Wie kunnen dat volgens u beter: mannen of vrouwen?

'Ik sta op een punt in mijn leven waarop ik denk dat dat een absoluut talent is van vrouwen. En dat het een talent is waar onze samenleving nog niet toe uitnodigt. Bedrijven bijvoorbeeld, nodigen een coach uit als dingen niet lekker lopen, terwijl je de werknemers zelf veel meer moet laten gaan. Maar zodra een bedrijf dat tot uitgangspunt maakt, is de hiërarchie verstoord. Terwijl ik denk dat als je hercreëert, er een andere dynamiek tussen mensen ontstaat.

Vrouwen nemen dat initiatief sneller. Van de mannen in de zaal wil ik graag weten waarom de erkenning van dit talent, als talent, zolang duurt.'

Wat zouden mannen anders moeten doen?

'Ze zouden elkaar vaker op dingen moeten aanspreken. Als een man een opmerking maakt tegen een vrouw die niet leuk is, corrigeren andere mannen dat vaak niet. Vrouwen blijven daardoor in die positie zitten. De man bepaalt hoe het discours eruitziet. En als je daar als vrouw iets aan wil bijdragen, is daar meteen discussie over. Loeisaai en *very on-sexy*. Het hele discours is dat van de mannen, en dat moet veranderen.'

Dus samenvattend: het doel is dat mannen beter moeten worden in het ontvouwen van hun eigen en andermans gevoelsleven en vrouwen meer de ruimte voor input moeten geven?

'Zoals jij het nu zegt is het een cliché waar iedereen van in slaap valt. Het stellen van een doel heeft geen zin. Je moet overgaan tot handelen. Als je in de samenvatting gaat zitten sterft de creatie.'

Vindt u dat we te weinig naar elkaar omkijken?

'Ja. Door de technologische ontwikkelingen voorspelden ze meer ruimte en minder werken. Maar er kwam meer bureaucratie en we zijn verder geïndividualiseerd. We werken zelfs harder dan ooit, omdat we bang zijn de tederheid van het leven te voelen. Maar werk is een illusie. Het is voor 80 procent spullen verplaatsen. Slechts 20 procent van het werk op aarde is noodzakelijk werk.

'Dat we nu in een rigide economische samenleving leven met een enorm gebrek aan spiritualiteit en humane aanraking, is om te gillen van het lachen. Dus laten we zo hard schateren dat de politieke besluitvorming in Den Haag verkruijmt, want de politiek is een verstomde

kinderspeelplaats waarin kleuterlijven met volwassen hoofden schreeuwend schommels, glijbanen en de wip bezet houden, en "polarisatie" spelen. Het meest saaie en vervelende spel op aarde.

'Neem het onderwerp multiculturele samenleving. De blanke Nederlander heeft die zelf gecreëerd. Niemand van de gastarbeiders wist destijds waar Nederland lag.

'Wij zijn ze zelf gaan ophalen. En zo begon het. Multiculturaliteit is niet iets waarvan je kan kiezen of je er wel of niet van houdt. *Fuck you!* Het is er!'

Annie Romein-Verschoorlezing, door Adelheid Roosen. Academiegebouw, donderdag 7 maart, 19:30

Adelheid Roosen

Adelheid Roosen is actrice, theatermaakster en schrijfster. In 1997 won ze een Gouden Kalf voor haar rol in de film *Broos*. Net als Annie Romein-Verschoor ontving ze in 2015 de Van Praagprijs voor de vertegenwoordiging van het humanisme in haar hele oeuvre. In 2003 ging haar voorstelling *Gesluierde Monologen* in première, dat een internationaal succes werd. Daarnaast is ze al bijna dertig jaar verbonden aan de Amsterdamse School voor de Kunsten als docent theatermaken.

Annie Romein-Verschoor

Schrijfster en historica Annie Romein-Verschoor (1895–1978) promoveerde in 1935 in Leiden op het proefschrift *Vrouwenspiegel*, over de Nederlandse romanschrijfster na 1880. Ze debuteerde in 1928 met een kinderboek. Later schreef ze onder meer een roman over het leven van Hugo de Groot, essays over literatuur, memories over haar links engagement en inzet voor de emancipatie van vrouwen. Vlak voor de Tweede Wereldoorlog speelde ze een belangrijke rol in het Comité van Waakzaamheid tegen het fascisme. Samen met haar man Jan Romein was ze een voorvechter van het marxisme.

Adelheid Roosen: 'We werken harder dan ooit, omdat we bang zijn de tederheid van het leven te voelen.' Foto Jacqueline de Haas

Hope among the ruins

A Libyan lawyer investigates the division in his country

In 2011, Muammar Gaddafi's dictatorship in Libya came to an end, but the country is damaged, and its people divided. Legal expert Suliman Ibrahim comes from the badly hit town of Benghazi but is based in Leiden and is helping to rebuild his country from here.

BY VINCENT BONGERS "In Benghazi, things are more or less stable now but much of the town, which, in February 2011, saw the first protests against Gaddafi's government, has been devastated. The university, too, has suffered much damage."

Libyan lawyer Suliman Ibrahim works for Leiden's Van Vollenhoven Institute and the University of Benghazi. "I was there just last month. We can't use the third floor of the Law Faculty, for instance, and even entire buildings have been destroyed but everyone's doing their utmost to ensure that lectures can continue. Even the students' dormitories are being used as lecture halls."

So, life there can be quite tough. "But we live in hope. As an academic, I do my best to help with the rebuilding. Thousands of people no longer have a home and are staying with friends or family in Benghazi or in other places dotted about the country. Staying with people in the mountains for two weeks might seem like a holiday, but after eight months, the situation becomes quite problematic. I'm lucky that my family survived reasonably well – they live in an area that was scarcely damaged. But I have other relatives who live outside Benghazi. In the town of Benina, where Benghazi's airport is located, the fighting was fierce, and they were forced to flee; they lived

in a school for months."

Together with academics from Leiden and Libya, Ibrahim is studying his country's legislation, judicial system and national identity.

Muammar Gaddafi's murder, on 20 October 2011, brought an end to the 42-year dictatorship. "When the protests at the beginning of that year had just started, Gaddafi asked the protesters: 'Who are you?' In itself, it's quite a valid point. You see, while he ruled, Gaddafi focused very strongly on Arabic nationalism."

"There are all sorts of minorities in this country, tribes and peoples like the Imazighen, Tuareg and Toubou, for instance, who regard that kind of nationalism as discrimination. We are investigating how government authorities and the legislator deal with that issue. Those minorities are demanding that their languages are given the same official status as Arabic, for instance."

Such population groups don't like to see Libya referred to as an Arabic state either, says Ibrahim. "Their objections are actually now reflected in policy, as our study has revealed. Since 2011, the nation may not be described as an Arabic country in official documents. We find it striking that no objections have been raised against that measure, as the dictatorship fuelled a pan-Arabic mentality for decades."

There is still room for improvement as far as the languages are concerned, though. "Arabic is still the nation's only official language, although the Imazighen, for instance, are allowed to teach in their own language in the regions in which they live."

It will still take a huge effort to get Libya back on its feet again. "My country is very divided. In 2012, elections were held and were

The oil refinery fires in Libya, in Sidra that were started by attacks on oil terminals, in 2016. It will still take a huge effort to get Libya back on its feet again. Photo by NASA image courtesy Jeff Schmaltz, MODIS Rapid Response Team

extremely successful. Everyone was very optimistic back then. We could vote at last. At the polling stations, people were handing out sweets and pouring each other drinks."

Ibrahim continues. "However, the country has become divided and even has two governments now: the Islamic New General National Congress in Tripoli and the parliament in Tobruk that has the support of the Libyan national army. These two are involved in an armed struggle, while international community

is trying very hard to bring the two parties together. But to find a solution, we need to find the source of the division. That's why we're doing this study."

Does the Gaddafi clan still have any influence? "That's debatable. One of the dictator's sons, Saif, would like to take part in the elections later this year. Saif al-Gaddafi was sentenced to death in absentia by the court of Tripoli in 2015 and the International Criminal Court has issued a warrant for his arrest."

Nonetheless, it's not impossible that he might play a role of some importance.

"Under Gaddafi's government, certain tribes were favoured above others and now they have lost most of their power. Of course, they'd really like to have it back and perhaps they believe that Saif will make that happen. Moreover, there are people who believe that things are so bad now, they almost long for Gaddafi's return, claiming that 'it wasn't that bad back then.'"

"I'll go and smoke elsewhere"

Smoking will soon be banned from university premises, but not everyone thinks it's a good thing.

BY SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK As from 1 August 2020, no one will be allowed to smoke on any grounds belonging to universities and universities of applied sciences. So, another eighteen months and there will be no more smoking, under government regulations, close to the university buildings.

Not all students are happy with that prospect. "The government is intervening too much in our personal freedom of choice", says a history student, who's lighting up in front of the Lipsius Building.

He doesn't want his name in the paper because his parents don't know he smokes. "I can understand the government wanting to protect people more and more, but this is too much. Where will it end? Are they going to ban eating meat or drinking booze?"

Another anonymous, smoking history student adds: "You're more or less quarantined if you smoke. I think it's going too far."

Would they move to another spot to smoke if they were asked politely in eighteen months'

time? "Yes, but it would depend on the measures that follow. I think the rule will be hard to enforce if there are no sanctions." And the ultimate aim of the policy, i.e. to

stop people from smoking, would not have any effect on these students. "I'm certainly not going to stop when the university implements the ban." So, when is

he? "When a packet of cigarettes costs ten Euros."

A short distance away, in front of the university library, Maurits van Breukelen (23, Japanese), is

sitting on a bench, smoking a cigarette. He hadn't heard of the plans but thinks it's quite a good idea. "It's better for everyone's health. It wouldn't make me stop, I'd just go somewhere else. And it's a bit odd, anyway, if you stand a few metres away, you can smoke anyway. I don't think it's patronising. In fact, they should introduce a ban in lots of other places too. But so long as no one does, I won't give up smoking."

Two international students are smoking in front of the Kamerling Onnes Building. Katie Douhety from Great Britain (24, Master's in Criminal Justice) hasn't heard of the plans yet but thinks it "not bad".

"I went to university in California for a while, and you weren't allowed to smoke anywhere there. You actually had to bike somewhere to light up a cigarette, so students would smoke secretly behind a tree."

Her countryman Oliver Chapman (23, Master's in Public International Law) says: "I'm used to it, in the United Kingdom, everything's very strictly regulated. I might even smoke less or enjoy a walk to a spot a bit further away."

Niet boos worden op mij

Amerikaanse comedian geeft therapeutisch Trump-tutorial

Greg Shapiro: 'Hoe overleef je de collectieve psychose?' Foto Adrie Mouthaan

Greg Shapiro is Nederlands bekendste Trump-imitator. 'Als ik uit mijn personage stap, denk ik: dit is echt niet normaal.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'De theorie is dat als je begrijpt... een beetje... hoe hij praat... hoe hij communiceert... je snapt... wat hij... probeert... te zeggen.' Aan de telefoon doet comedian Greg Shapiro (51) zijn beste Trump-imitatie, waarmee hij voor *Zondag met Lubach* het filmpje 'Netherlands Second' insprak. De Amerikaanse improvisatieacteur, die sinds 1994 in Nederland woont, geeft nu een 'Trump tutorial' in theaters. Dinsdag staat hij in de Stadsgehoorzaal in Leiden.

'Het is een soort therapie voor het publiek', legt hij uit. 'Hoe overleef je de collectieve psychose die de afgelopen paar jaar uit Amerika is geëxporteerd?'

Hoe doe je hem goed na?

'Hoe hij zijn gezicht houdt, bijvoorbeeld: zijn ogen zijn nooit helemaal open, en zijn mond is nooit helemaal dicht. In die zin is hij eigenlijk een perfecte vertegenwoordiging van Amerika. Er komt alleen informatie uit, geen informatie in. En dan is er natuurlijk de lichaamstaal. En de geheimtaal.'

Geheimtaal?

'Als je Trump op rally's ziet spreken voor de harde kern van zijn supporters, slaat wat hij zegt helemaal nergens op. Maar zij hangen aan zijn lippen en begrijpen hem per-

fect. Dat is een soort geheimtaal. Hij heeft een spreektechniek die we *word salad* noemen. Hij begint met een idee, en daarna is het gewoon vrije associatie, zin voor zin, tot hij zo ver is dat niemand de vraag meer weet. Op een bepaalde manier is het briljant.

'Het is niet alleen dat zoveel van wat hij zegt niet waar is, het is dat zoveel van wat hij zegt *precies het tegenovergestelde* van de waarheid is. Als je erin duikt, kan je waarheid in zijn grootste leugens vinden.'

Hoe dan?

'Door een spiegelbeeld te gebruiken. Als hij zegt dat de misdaadcijfers in Duitsland hoger dan ooit zijn, zijn ze in werkelijkheid lager dan ooit, als je het opzoekt. Je moet uitvinden welk gedeelte hij omdraait. Hij begon dit jaar met een tweet over 'my haters': *"HAPPY NEW YEAR TO EVERYONE, INCLUDING THE HATERS AND THE FAKE NEWS MEDIA! 2019 WILL BE A FANTASTIC YEAR FOR THOSE NOT SUFFERING FROM TRUMP DERANGEMENT SYNDROME."* Pardon? *WIJ* zijn degenen die lijden aan het Trump Derangement Syndrome? En hij noemt het zelf zo...

Word je nog wel in de VS toegelaten om op te treden?

(Licht:) 'Toegelaten? Ja. Uitgenodigd? Nee. Ik heb een keer opgetreden op het Nederlandse consulaat in Chicago. Daar waren ook mensen bij die na afloop erg boos werden en ruzie zochten: *"You can't make fun of the President! You didn't even make jokes about Hillary!"*

Je doet ook een soort persconferentie tijdens je show.

'Klopt, en in tegenstelling tot de echte Trump probeer ik wel de vragen te beantwoorden.'

Wat is de beste vraag die je hebt gehad?

'Iemand vroeg wat ik van de vrouwelijke Dr. Who vond.'

En?

'Wat was het ook alweer?' (zet *Trump-stem op*) *"If you have a doctor, you want him to be a man, you want to have someone you can trust. But it needs to be politically correct, so next time it will be a left-handed African eskimo, so everybody gets a chance."*

'... shoot! Ik ben de rest vergeten, maar het was in ieder geval iets heel vrouwonvriendelijks. Ik moet soms *out of character* stappen en zeggen: "Niet boos op mij zijn, ik ben gewoon een acteur die Trump nadoet. En die vindt het niet leuk als gekleurde mensen, of vrouwen, vragen aan hem stellen."

'Als ik uit mijn personage stap, denk ik: dit is echt niet normaal. Hashtag, *#thisisnotnormal*.

'Ook als mijn nep-Trump meer geografische kennis heeft dan de echte. Dan heb ik het over de hoofdstad van *Georgia* – het land Georgië, dus niet Atlanta, maar Tbilisi. Ik denk niet dat de echte Trump bewust is van het bestaan van een land dat *Georgia* heet, laat staan dat hij de hoofdstad kent.'

Greg Shapiro, *The Madness of King Donald*, Stadsgehoorzaal 26 februari, €18

Dan sta je ineens in New York

En dat is 'fucking dik', aldus zangeres Nona

Na een tijdje 'chillen en niet naar school gaan' kwam het toch nog goed met zangeres Nona. Zaterdag staat ze op het festival Peel Slowly and See.

stijl het is. Ik ben ook opgegroeid met heel veel verschillende soorten muziek. Mijn ouders hadden een platenzaak in Uden. Boven in het pand zat de piercingstudio van mijn vader. Beneden verkochten we

kleding, piercings en cd's. Het was haast een café: koptelefoon op, sigaretje, een bakje of soms zelfs een biertje erbij, en dan maar luisteren naar nieuwe cd's. Klanten die van klassieke muziek houden zaten daar

op een barkruk naast metalheads en hiphoppers. Dat heeft zeker invloed op mij gehad.'

Zelf kwam ze via de nodige omwegen in de muziek terecht. 'Ik speelde als kind dwarsfluit, en had piano- en

gitaarles. Maar daar ben ik toen mee gestopt, omdat ik andere interesses kreeg. Toen ik veertien was overleed mijn vader. Dat was heel heftig en ik raakte een tijdje van het padje. Ik was ook nog eens aan het puberen. Toen was ik gewoon.....effe wat andere dingen aan het doen.'

Wat dan? 'Gewoon chillen en niet naar school gaan. Ik was eigenlijk een boos en heftig kutkind... Het is gelukkig wel weer goedgekomen met me.'

Van der Wansem ging aan de Herman Brood Academie studeren.

'Ik volgde de managementopleiding, maar uiteraard heb je dan ook veel contact met muzikanten. Die kant vond ik eigenlijk veel leuker. Teksten schrijven doe ik al heel lang, mijn huis ligt echt vol met kladblokken en aantekenboekjes. Maar ik begon pas echt met muziek toen ik tijdens een jamsessie Steve ontmoette, een wat oudere Engelse bluesgitarist die al heel lang in Nederland woont. Ik ben met hem muziek gaan maken. Je leert dan meer muzikanten kennen. Zo ontwikkelt zich dat steeds verder en verder, en zo ben ik uiteindelijk in New York beland.'

Peel Slowly and See Festival, met onder andere Nona, *The Avonden*, *La Jungle* en *Lewsberg* Leidse Schouwburg, zaterdag 23 februari, € 25

DOOR VINCENT BONGERS 'Ik wilde altijd al heel graag naar New York. Nu was ik er ineens en ook nog om de studio in te gaan', vertelt zangeres Nona van der Wansem, over de opnamesessies voor haar debuutalbum. 'Zo fucking dik, niet normaal! Dan komt een absolute topdrummer als Nate Smith langs om op een track te spelen. Hij is echt een grootheid in de funk-, jazz- en soul. Na het opnemen zijn we nog naar een optreden van hem gegaan in zo'n mooie en stampvolle club die je wel kent van talloze films.'

De plaat met de titel *Nona* komt in juli uit. Zaterdag speelt de zangeres met haar band op het Leidse festival *Peel Slowly and See*. 'De band is nog niet heel erg lang samen, maar we hebben echt een enorm goede klik. Dus dat gaat helemaal goedkomen in Leiden.'

De nummers schieten alle kanten op. Zo is het liedje 'Sleeptalking' een ballade met strijkers, en 'It's Alright' een funky stamper met blazers. Het verbindende element is de rauwe soulvolle zang van Van der Wansem.

'Als het vet is en het raakt me, dan maakt het niet uit wat voor

Kamervragen

Foto Taco van der Eb

Column

Poseren

Laatst stuurde mijn zusje een reeks aan oude schoolfoto's door. Er was er eentje van op de basisschool, met een rare blauwe wolkenachtergrond die het doet lijken alsof je een vroege dood bent gestorven en je nu een kinderengeltje bent in de hemel. Een engeltje met zo'n gekke pleister over het ene oog en een regenboog brillette eroverheen, dat wel. Op de middelbare school kregen we een rare grijze wolkenachtergrond, maar die verbleekte bij de onzekere blik van een jonge tiener met beugel, puistjes en wederom een montuur dat niet bij haar paste.

Inmiddels poseren we niet meer zo vaak, tenzij het een praktisch dan wel professioneel doel heiligt. Voor de teamfoto van je roeivereniging, om je giechel op de website van de partij te hebben waarvan jij raadslid bent, onder je column die om de week in het universiteitsblad verschijnt, etc. Dan zijn er natuurlijk nog de mensen die van poseren hun primaire bron van inkomsten hebben gemaakt: modellen. In welke mate we ook hebben geleerd van alle poseerflaters die we hebben geslagen op de basis- en middelbare school, we vinden dat poseren helemaal prima.

Toch is er een groep die het bloed onder menig nagel vandaan haalt wanneer ze hetzelfde doen. Dan is het 'ons voorliegen', 'een verkeerd beeld schetsen' of 'nep zijn'. Volgens mij heb ik ze tot nu toe redelijk onbelicht gelaten (opmerkelijk voor een fervent twitteraar): *influencers*. Gemaakte en gestileerde foto's van badkamers met dure toiletpullen en nog duurdere geurkaarsen, met in dat bad iemand die volledig in de make-up zit. Woonkamers waarvan iedereen zegt dat er niet wordt geleefd, inclusief de befaamde op kleur gesorteerde boeken in de kast. Een kersverse moeder die op naaldhakken naast haar tweelingbuggy staat. Ik vind het prachtig.

Laten we vooral settings creëren die niet natuurlijk zijn. Wat uiteindelijk dienen foto's en in het verlengde daarvan poseren niet alleen een functioneel of professioneel, maar ook een esthetisch doel. Toegegeven: minpunten voor de foto's waar iemand met croissants en een rashond op zondagochtend in bed pretendeert de krant te lezen maar die ondersteboven houdt. *Adopt don't shop*: er zitten genoeg honden in het asiel.

En als je nou wél graag door de 'lekker echte', 'authentieke' foto's op Instagram scrollt, volg je al die poserende influencers niet. Word jij toch lekker gelukkig van badkamers met centimeters dikke kalkaanslag, overvolle Xenos-woonkamers, ondergekoelde babyslabbetjes en bedden waarvan het beddengoed overduidelijk al vier weken niet is gewassen. Dat is het mooie aan het creëren van je eigen bubbel. En zo voelen we ons weer beter over onszelf.

FEMKE BLOMMAERT studeert taalwetenschap

‘Voor 1000 euro ga ik kaal’

Daniël Vermeulen (20, geschiedenis)

Huis: Ravenhorst, Merenwijk

Kamer: 17 m²

Huur: €249

Aantal bewoners: 3

Hoe kom je aan die PlayStation?

'Ik game al sinds ik heel klein was. Het is altijd een grote hobby geweest, dus ik heb al mijn spelcomputers meegenomen naar mijn kamer. Ik speel er wel minder op dan ik zou willen, want ik heb even wat minder tijd, een uurtje per dag of zo. Ik speel heel veel Mario, maar ook heel veel voetbal, avonturenspellen en online-dingen via de pc.'

Wat is je favoriete spel?

'Dat heet *Persona 5*. Ik ben best wel fan van de Japanse cultuur, en dat is een soort geanimeerd spel waarin je een Japanse middelbare scholier bent. Er is een verhaallijn maar tegelijkertijd moet

je elke dag weer allemaal dingen doen en ook echt aan tijd-management doen. 'Mijn koffiezetapparaat is nog belangrijker dan mijn game-apparatencollectie. Ik zorg ervoor dat er 's avonds laat als ik naar bed ga, hoe laat het ook is, een nieuw filtertje in zit zodat de eerste handeling die ik doe als ik uit bed stap een vers kopje koffie drinken is.'

Wat staat er op die poster?

'Ik ben groot Pink Floyd-fan, en het is een expressieve poster met de hoezen van hun grote albums. Mijn favoriete nummer is *Comfortably Numb*. Ik krijg altijd vreemde blikken van mensen als ze die poster zien. Ik weet nog dat mijn bestuur voor het eerst binnenkwam – drie meiden – en ik ging even thee halen en ik zag ze in mijn kamer staan kijken naar dat ding. Ze keken elkaar aan van: met wie zitten wij nou weer opgescheept?'

Wat staat er in je vitrine?

'Dat is een beetje een vergane hobby helaas: het zijn karakters van de *Lord of the Rings*-serie, miniatuurtjes, die ik zelf in elkaar heb gezet en geschilderd. Dat kost altijd heel veel tijd en ik heb dat vooral tot een aantal jaar terug gedaan, maar ik vond ze nog wel mooi genoeg om mee te nemen.'

En je hebt een Huffelpuffkussen.

'Ja, ik ben een fantasy-fan, en dus ook van Harry Potter. Uit een test is gekomen dat ik een Huffelpuf ben, en toen vond ik dat kussen en dacht ik: dat is een leuk attribuut voor mijn kamer.'

Wat zijn dat voor flessen?

'Die anderhalve liter speciaalbier kreeg ik voor mijn housewarming, maar in je eentje ga je niet zo snel drinken. Behalve dan Likeur 43, die daarnaast staat. Daar

ben ik heel erg fan van.'

Waarom heb je vijf rozen?

'Die kreeg ik vanuit mijn studentenvereniging, Ichthus, met lieve kaartjes, helaas ook anoniem. Ik voelde me heel vereerd. De meeste gevers wilden me kaal krijgen.'

Hoezo?

'De rozen zijn een Valentijnsactie, bij iedere roos ging er ongeveer een euro naar het goede doel. Ik wil duizend euro ophalen, dan gaat mijn haar eraf. Het goede doel is International Justice Mission (IJM). Er zijn nog zoveel vormen van prostitutie en kinderarbeid en IJM durft te dromen door te zeggen: wij gaan binnen één generatie alle slavernij uit deze wereld bannen. Dat vind ik heel mooi.'

DOOR DANIELLE TUK

Bandirah

